

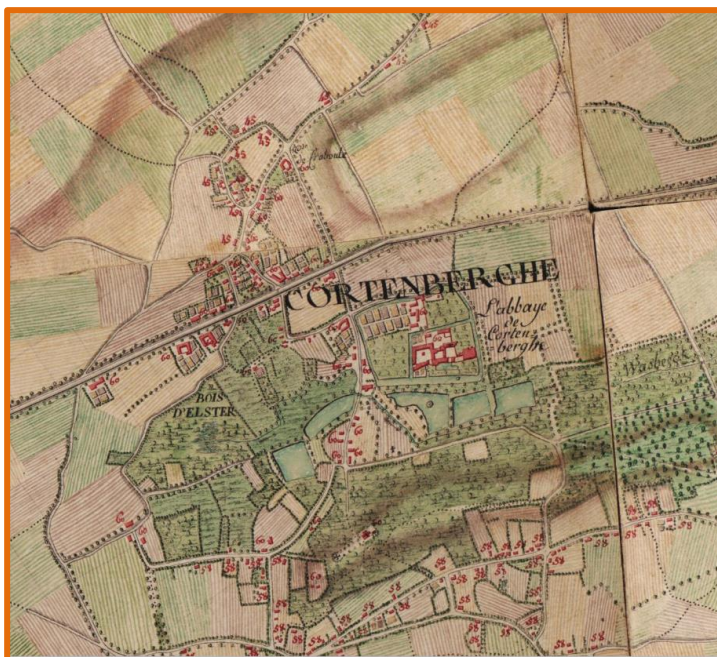

ARCHEOLOGIENOTA

KORTENBERG - LEUVENSESTEENWEG

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT & K. BOUCKAERT

FEBRUARI 2021

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Kortenbergh - Leuvensesteenweg

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten,
Evelien Audenaert & Kevin Bouckaert

Projectnummer

2021A306

Plaats en datum

Kortenaken, februari 2021

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2021A306
ISSN 2034-5615

© 2021 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksoopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>12</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>21</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>24</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>35</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	36
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>36</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>36</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>37</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>38</i>
5	Bibliografie	40
6	Figurenlijst.....	41
7	Plannenlijst.....	42

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

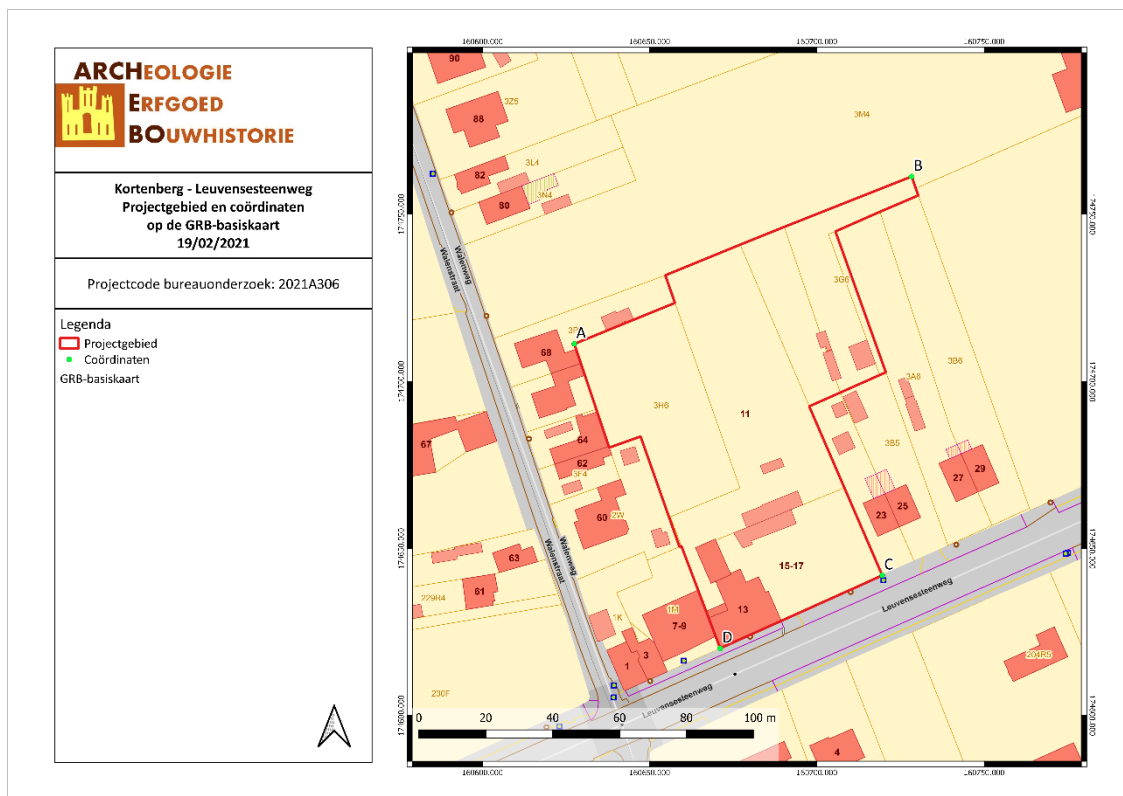
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Leuvensesteenweg 11 in Kortenbergh (Vlaams-Brabant). Het terrein zal in 6 loten verkaveld worden, waarbij lot 6 buiten deze verkavelingsaanvraag valt. Het projectgebied is ca. 7162,908 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in februari 2021 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

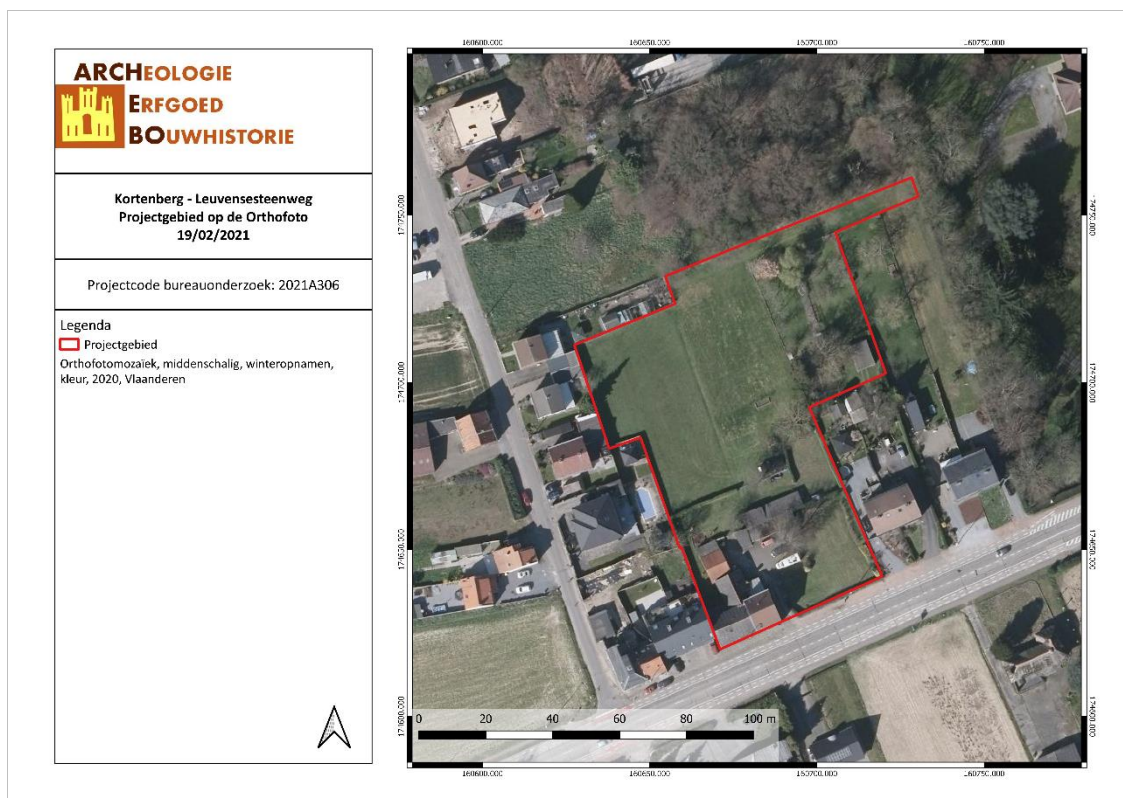
Administratieve fiche	
Naam site:	Kortenberg - Leuvensesteenweg
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Kortenberg, Leuvensesteenweg 11
Kadaster:	Kortenberg, afdeling 1 (Kortenberg), sectie A, perceelnummers 3H6, 3D6 (deel), 3E6 (deel), 3F6 (deel), 3B5 (deel) & 3G6
Coördinaten:	A X 160.627.471.890.599
	Y 174.711.206.779.368
	B X 160.728.299.602.665
	Y 174.761.293.691.400
	C X 160.719.518.546.663
	Y 174.641.936.955.318
	D X 160.671.072.402.626
	Y 174.620.108.923.305
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenen
Projectcode bureauonderzoek:	2021A306
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever
Grootte projectgebied:	Ca. 7 162,908 m ²
Uitvoeringsperiode:	Februari 2021
Reden van de ingreep	Deel van bebouwing slopen, deel van bomen rooien, verkavelen van terrein
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, slopen, verkaveling, woongebieden met landelijk karakter, ambachtelijke bedrijven en kmo's, Brabantse leemstreek

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskaarten en luchtfoto's.

KOLE/21/02/19/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2021)

KOLE/21/02/19/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien een deel van de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de bebouwing mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. Een deel van de aanwezige bomen dient eveneens eerst gekapt te worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

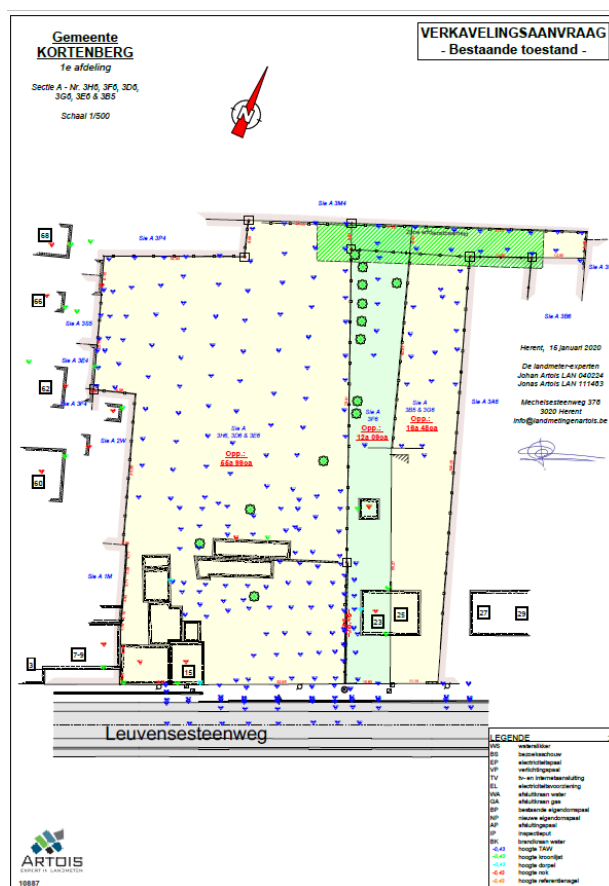
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

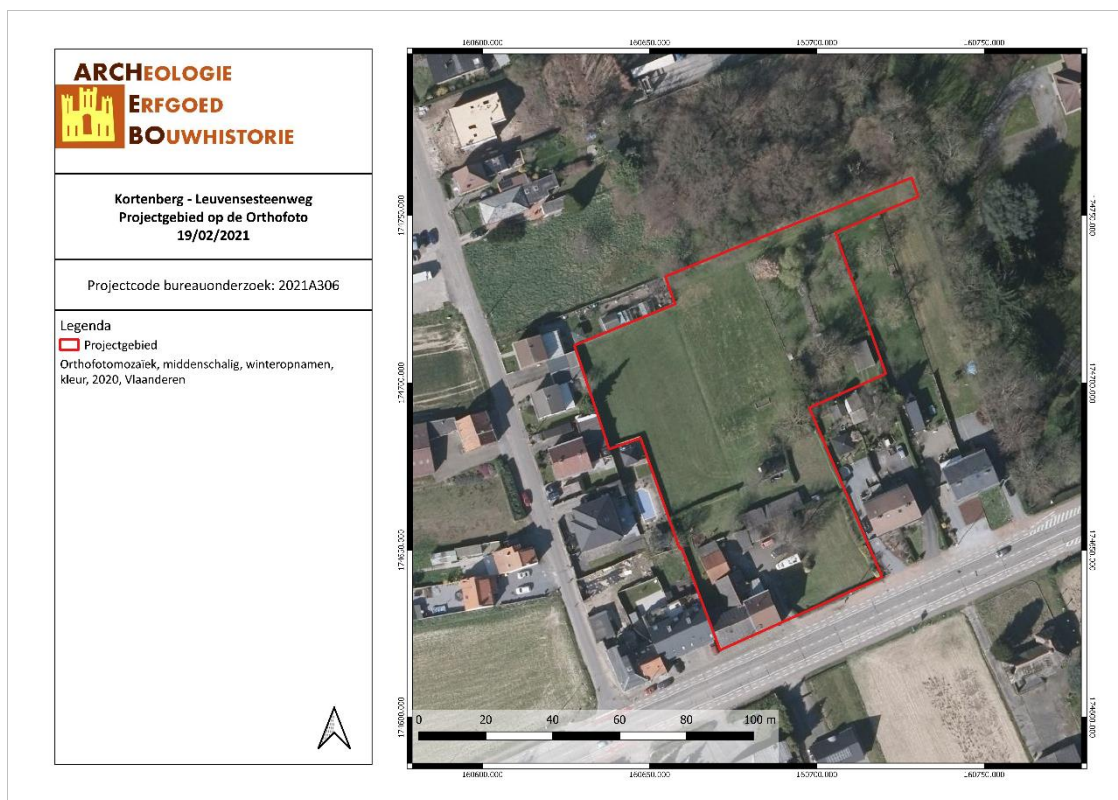
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Leuvensesteenweg 11 in Kortenberg (Vlaams-Brabant). Het projectgebied is in het zuiden bebouwd en in het centrum en het oosten van het terrein staan ook enkele kleinere constructies. Het centrum en de noordelijke helft van het projectgebied bestaat uit een groene zone met gras en enkele hoogstammige bomen. Volgens het gewestplan ligt het projectgebied binnen 'woongebieden met landelijk karakter' en 'ambachtelijke bedrijven en KMO's'.

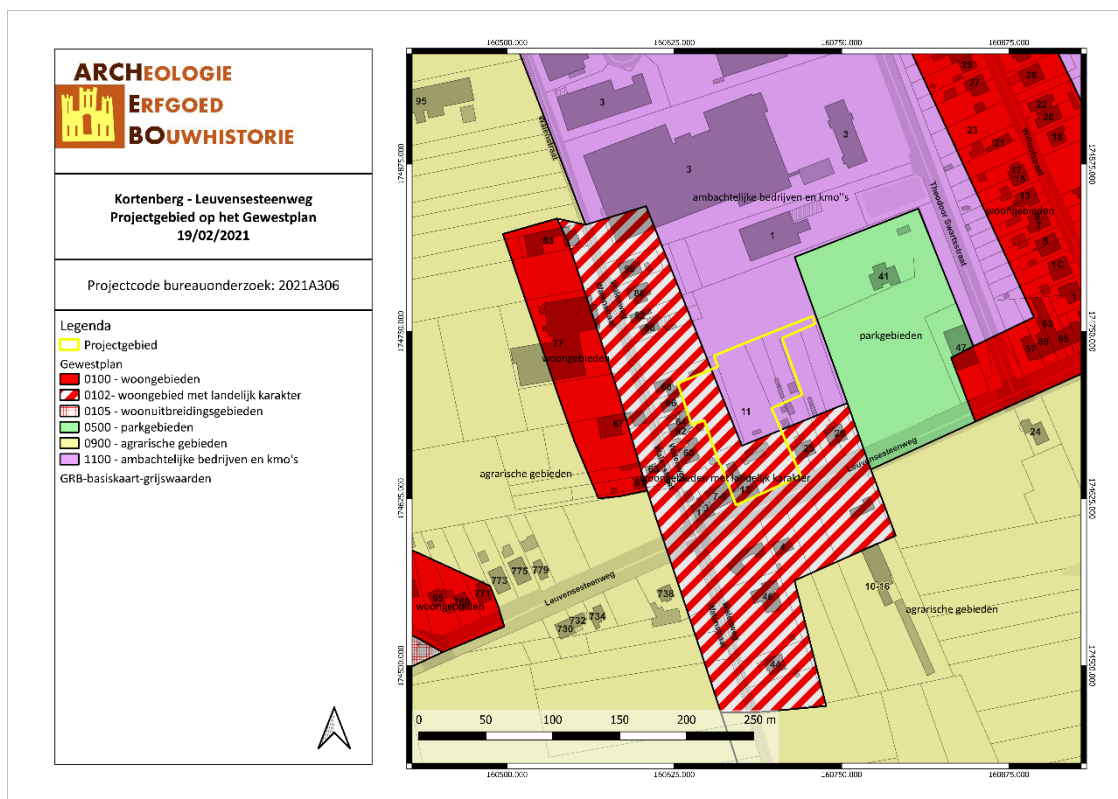

Figuur 4: Bestaande toestand (Landmeetkantoor Artois bvba, 2021)

KOLE/21/02/19/3 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021)

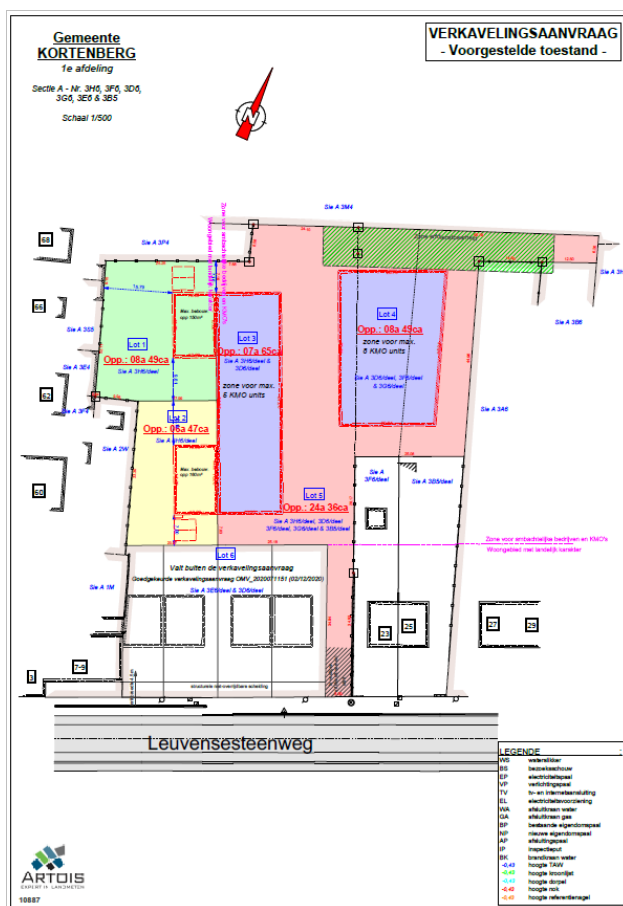

KOLE/21/02/19/4 - Digitale aanmaak

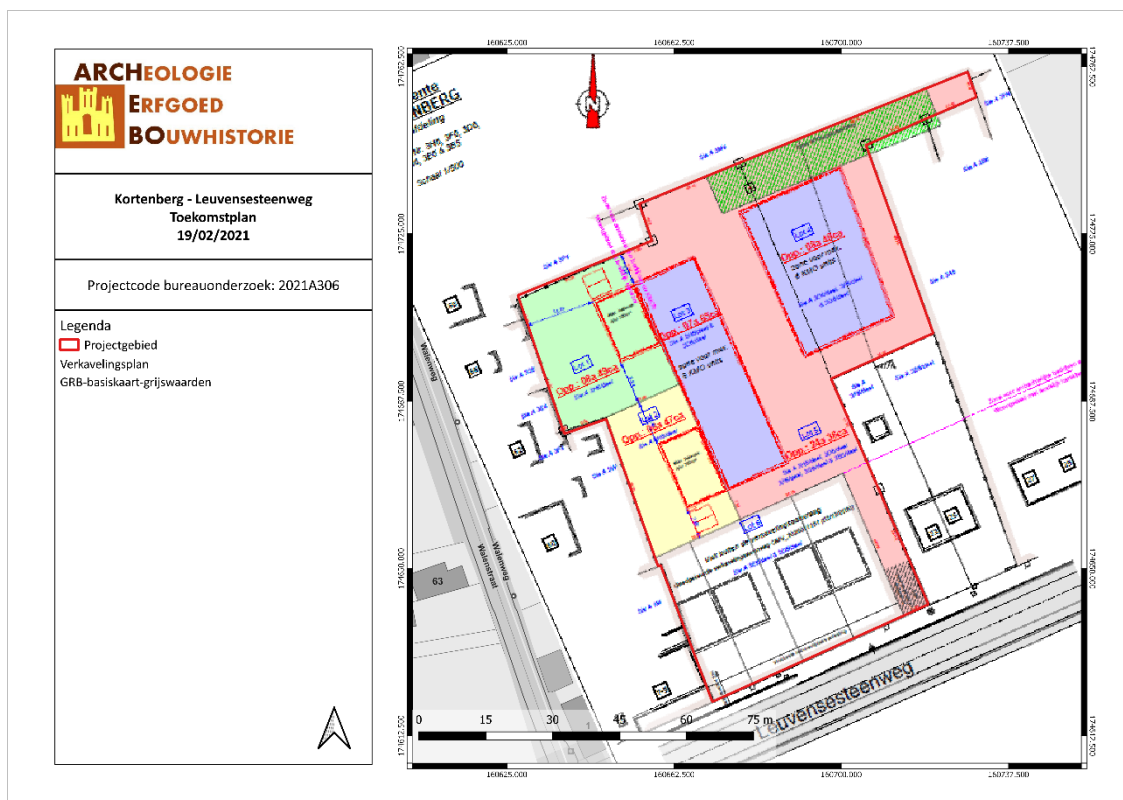
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2021)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever een deel van de bebouwing slopen. De bebouwing in het zuiden van het projectgebied blijft behouden. Daarnaast zullen ook enkele bomen gerooid worden. Het terrein zal vervolgens opgedeeld worden in 5 nieuwe loten. Lot 1 is voorzien van een bebouwbare oppervlakte van 150m², lot 2 van een bebouwbare oppervlakte van 160m², lot 3 is een zone voor max. 5 KMO units, lot 4 is een zone voor max. 8 KMO units, lot 5 omvat de rest van het terrein. Lot 6 valt buiten deze verkavelingsaanvraag en heeft al een goedgekeurde verkavelingsaanvraag. Het projectgebied is ca. 7 163 m² groot.

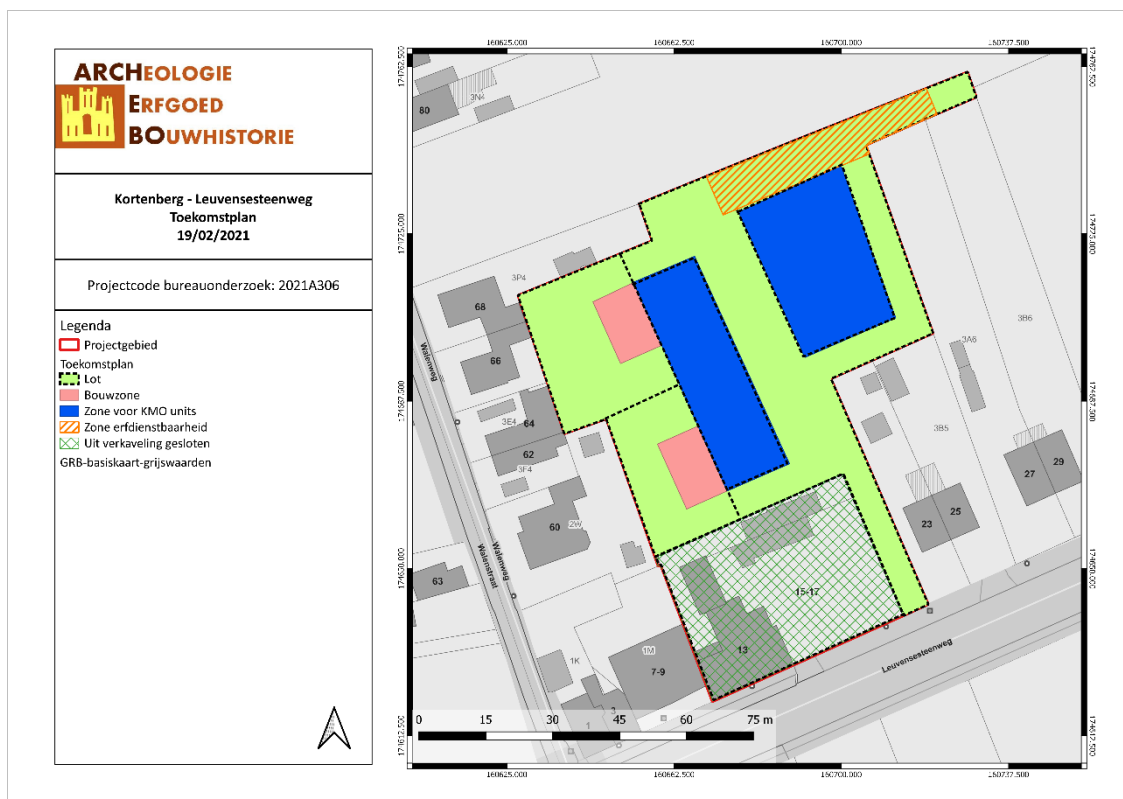

Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Landmeetkantoor Artois bvba, 2021)

KOLE/21/02/19/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2021)

KOLE/21/02/19/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2021)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

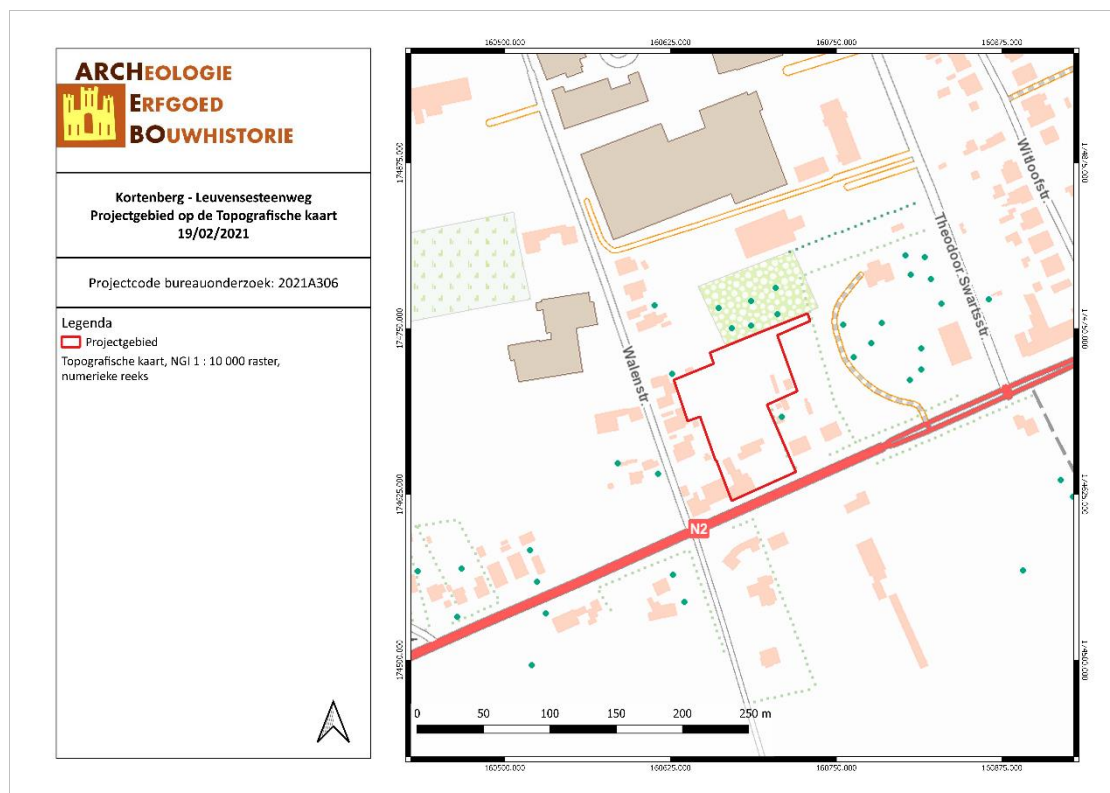
De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

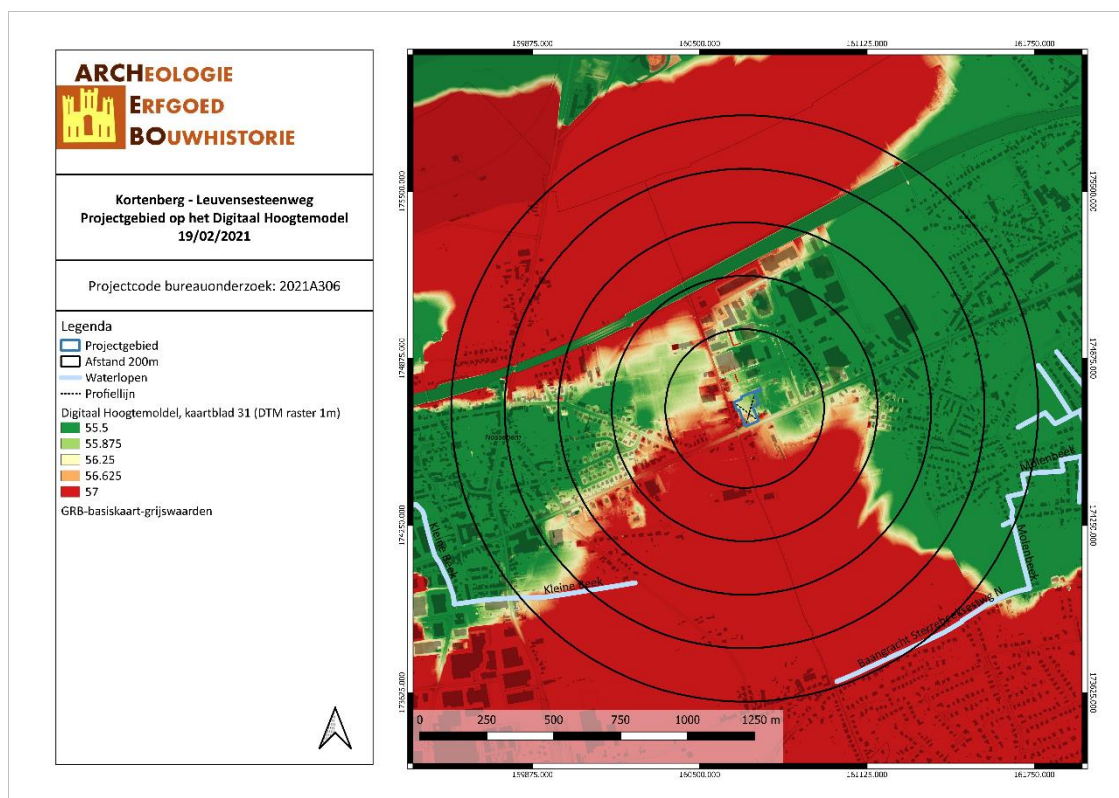
Het projectgebied ligt aan de Leuvensesteenweg 11 in Kortenberg, een gemeente gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De gemeente Kortenberg bestaat uit de deelgemeenten Kortenberg, Erps-Kwerps, Everberg en Meerbeek en grenst aan de gemeenten Kampenhout, Herent, Bertem, Tervuren, Zaventem en Steenokkerzeel. Kadastraal ligt het terrein in Kortenberg, afdeling 1 (Kortenberg), sectie A, perceelnummers 3H6, 3D6 (deel), 3E6 (deel), 3F6 (deel), 3B5 (deel) & 3G6.

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 55,6 en 56,6 meter boven de zeespiegel. Vanaf ca. 650m ten zuidwesten van het projectgebied stroomt de Kleine Beek, vanaf ca. 920m ten zuidoosten van het projectgebied ligt de baangracht Sterrebeeksesteenweg N en vanaf ca. 950m ten zuidoosten van het projectgebied stroomt de Molenbeek. Water is dus niet onmiddellijk beschikbaar, maar in dezelfde topografische context werd reeds in de buurt steentijd aangetroffen. Ook door deze topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd.

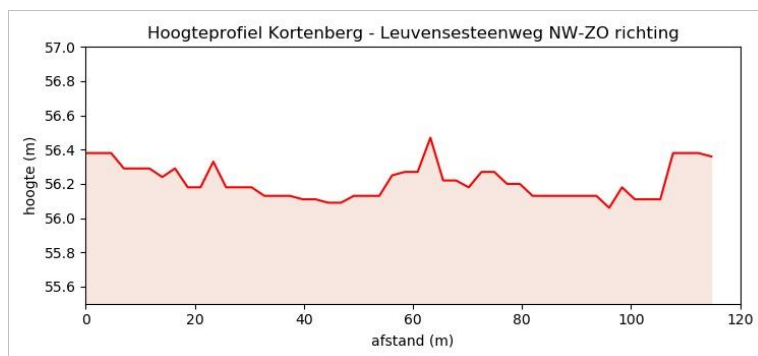
KOLE/21/02/19/7 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2021)

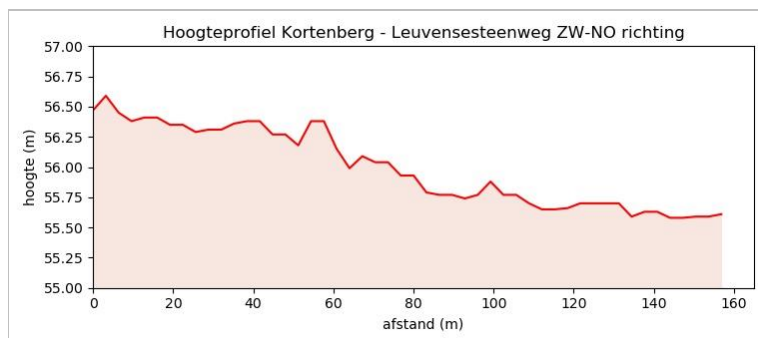

KOLE/21/02/19/8 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2021)

Figuur 12: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2021)

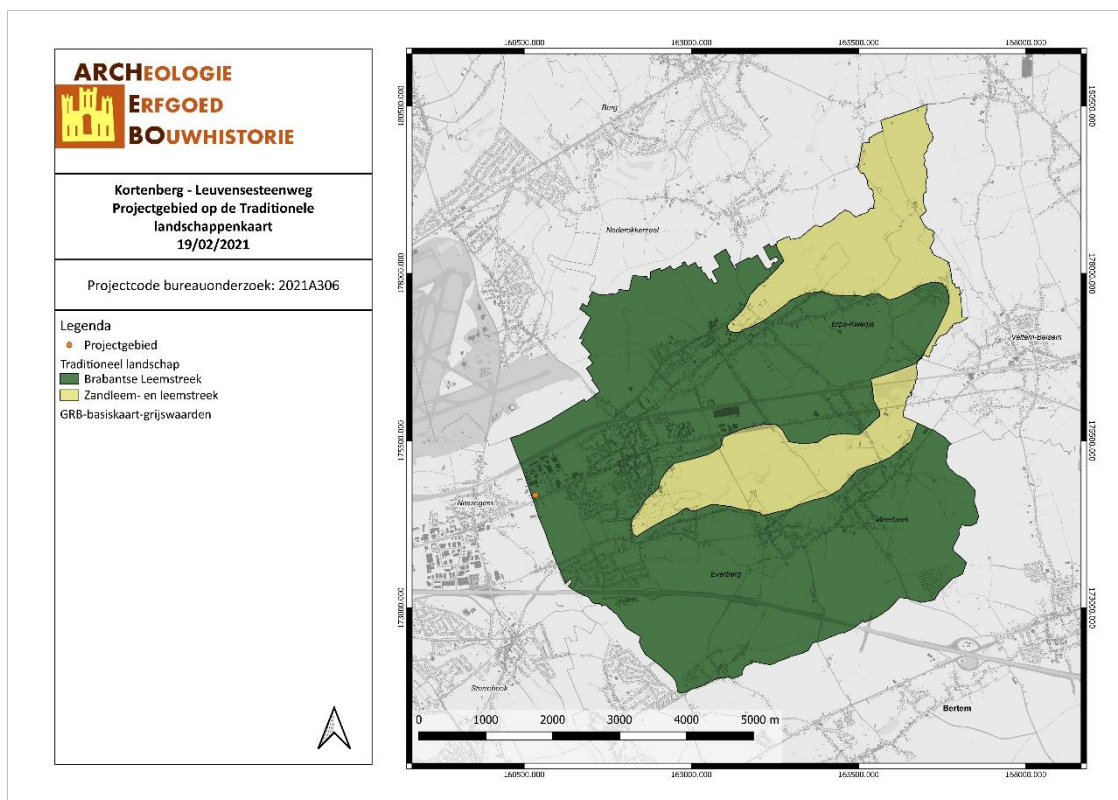

Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2021)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als Brabantse Leemstreek. De gehele gemeente Kortenberg wordt gekarteerd als Brabantse Leemstreek en Zandleem- en Leemstreek’.

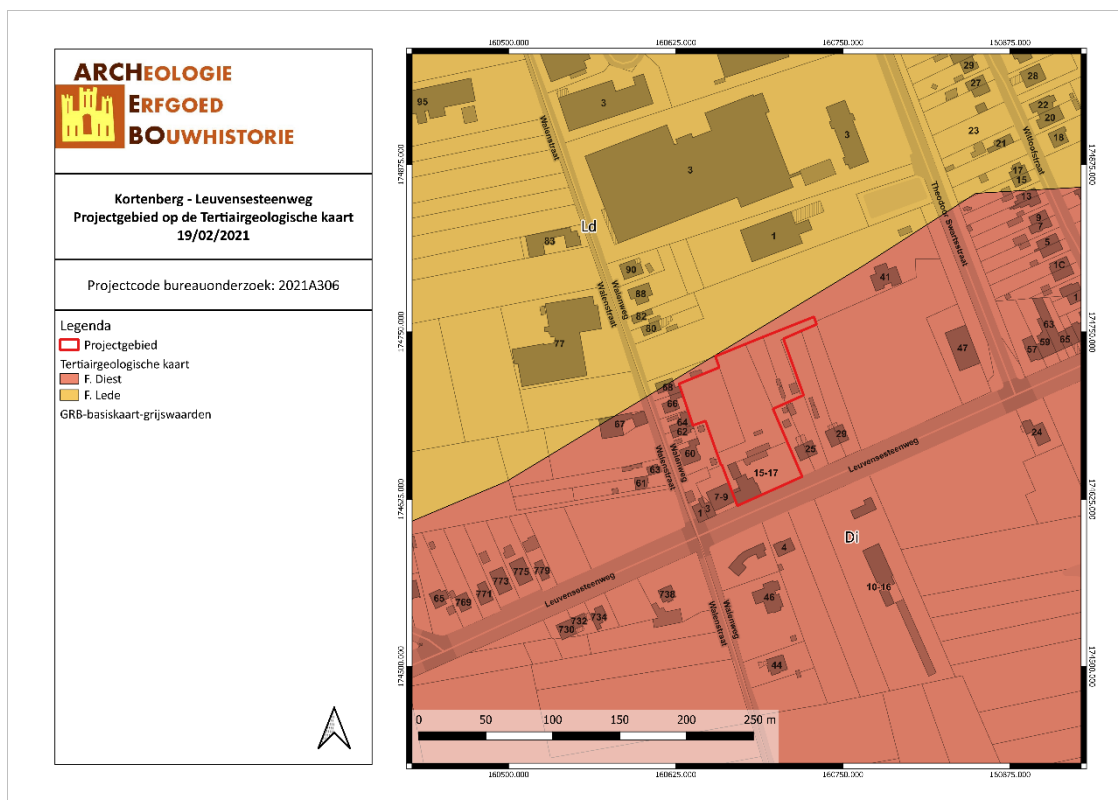
KOLE/21/02/19/9 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Kortenberg aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2021)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de **Formatie van Diest**. Deze formatie bestaat uit groen tot bruin zand, is heterogeen en glauconietrijk en heeft meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken, klei- en micarrijke horizonten en schuine gelaagdheid.¹

¹ 'Geopunt', z.d., <https://www.geopunt.be/>; Pieter Laga, Stephen Louwyte, en Stéphane Geets, 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): 144.

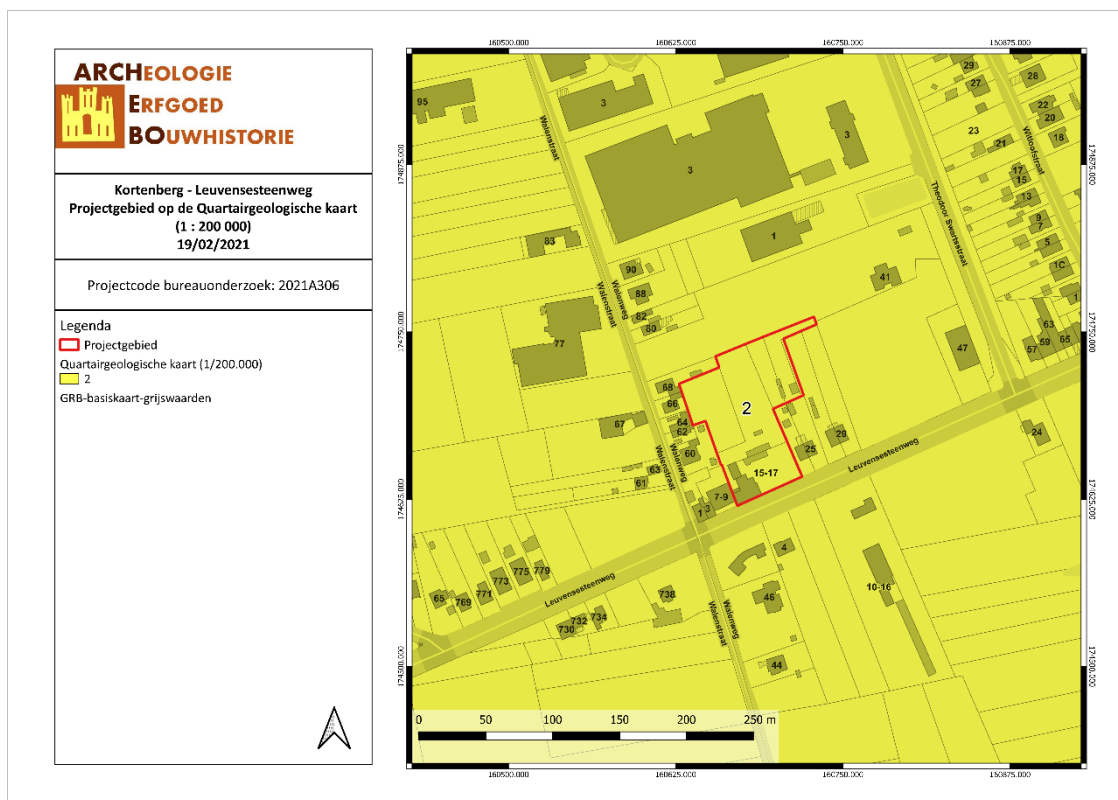

KOLE/21/02/19/10 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2021)

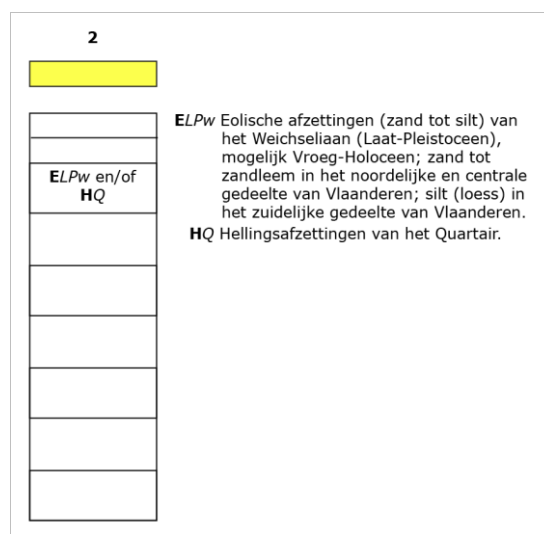
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen **type 2**. Dit type is opgebouwd uit hellingsafzettingen van het Quartair en/of eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen bestaan deze eolische afzettingen uit zand tot zandleem, in het zuidelijke gedeelte uit silt (loess).

KOLE/21/02/19/11 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2021)

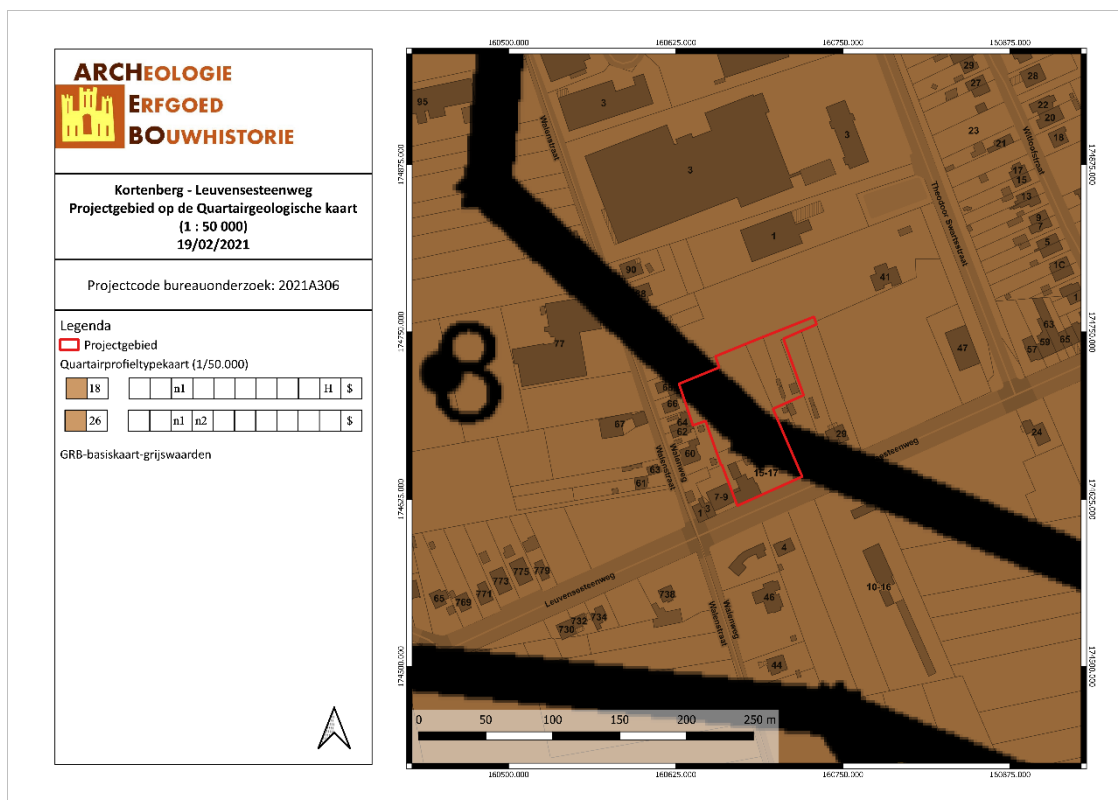

Figuur 17: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2021)

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 18 en 26.

Type 18 bestaat uit een onderste laag met pre-Quartair substraat (\$) bedekt door een laag van diachroon grind en diachroon zand (H). De bovenste laag bestaat uit eolisch leem uit het Laat-Weichseliaan(n1). **Type 26** bestaat uit een laag pre-Quartair substraat (\$) bedekt door eolisch leem uit het Midden-Weichseliaan (n2) en het Laat-Weichseliaan (n1).²

² Kristof Schroyen, *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - Kaartblad 31-39 Brussel-Nijvel*, Quartairgeologische Kaart (Brussel: Vlaamse Overheid Dienst Natuurlijke Rijkdommen, 2003), 6-7, 15, 20.

KOLE/21/02/19/12 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2021)

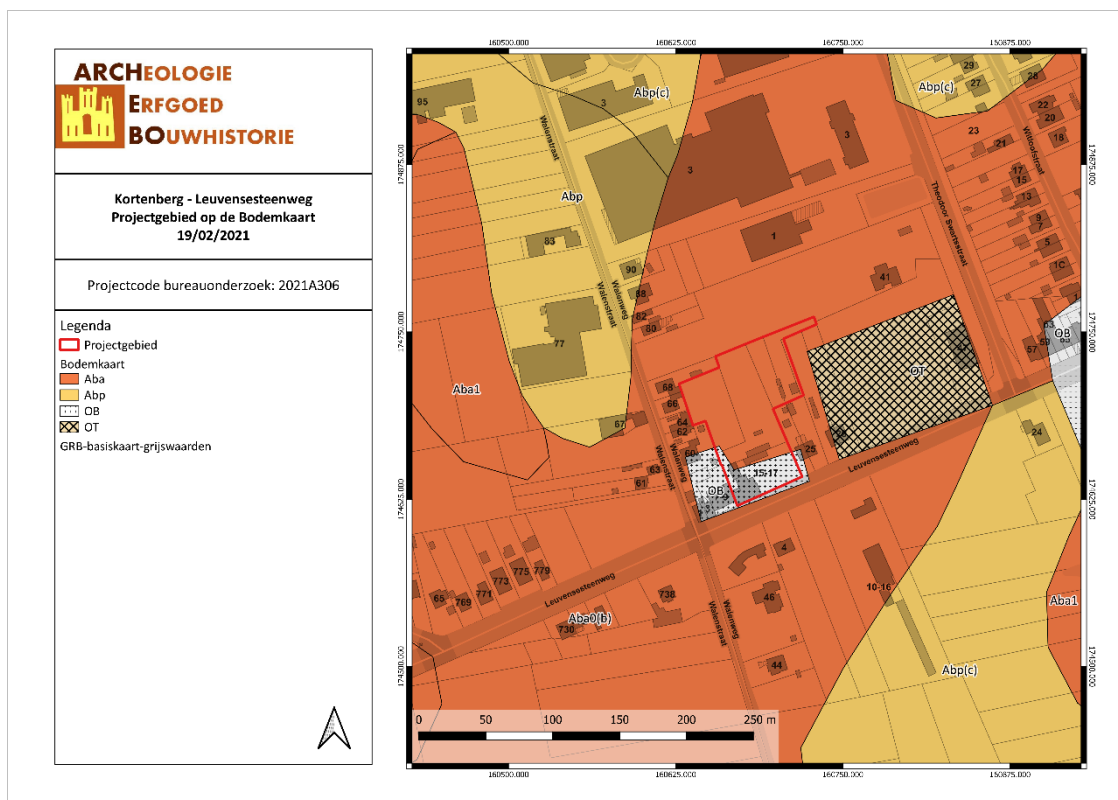
3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als **Aba0(b)** en **OB**. **OB** verwijst naar een bebouwde zone.³ **Aba0(b)**-bodems zijn droge leemgronden met een dikke A horizont (> 40cm) en een gevlekte textuur B horizont. Deze Aba serie heeft zich ontwikkeld in het Pleistocene loessdek. Onder de dikke A horizont zit een aan klei en sesquioxiden aangerijkte gevlekte textuur B horizont. De bouwvoor heeft een donkerbruine kleur en is homogeen en humushoudend. De Ap rust op een geelbruine overgangshorizont. De B horizont bestaat uit een bruin zwaar leem met meestal een goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes. Dieper neemt het kleigehalte sterk af, de structuur verdwijnt geleidelijk en de kleur wordt geelbruin. Deze horizont vertoont ook grijze strepen of gebleekte vlekken (...(b)). Door goede drainage en een hoog waterbergend vermogen, hebben deze gronden geen last van watergebrek of -overlast.⁴

Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het projectgebied geen informatie beschikbaar. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied binnen weiland, akkerbouw, andere bebouwing en gewestweg.

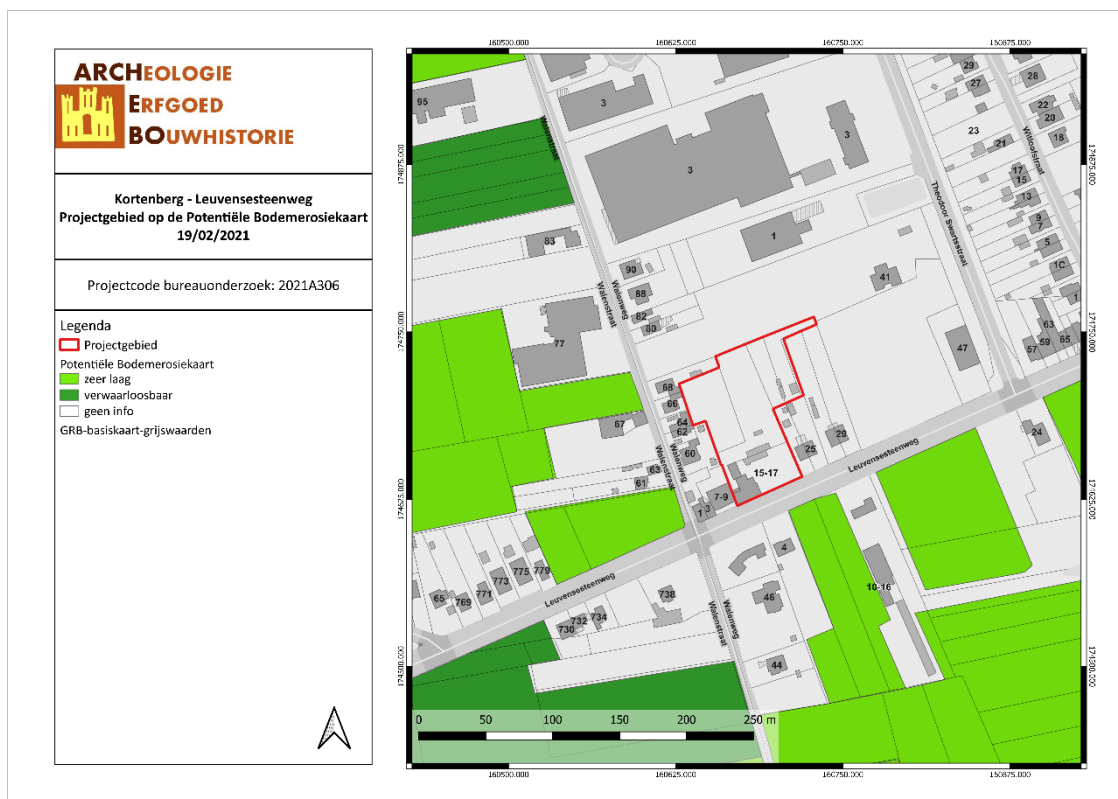
³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000), 18.

⁴ Van Ranst en Sys, 289, 290, 299.

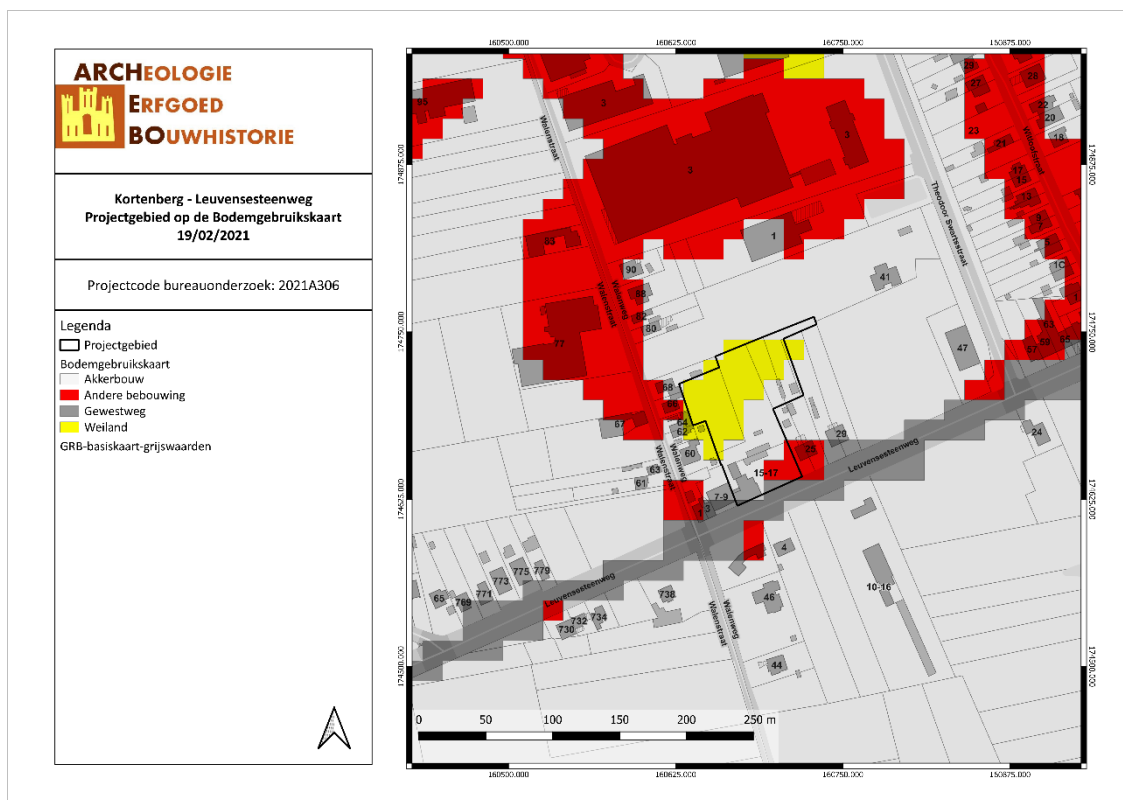
KOLE/21/02/19/13 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2021)

KOLE/21/02/19/14 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2021)

KOLE/21/02/19/15 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2021)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving.

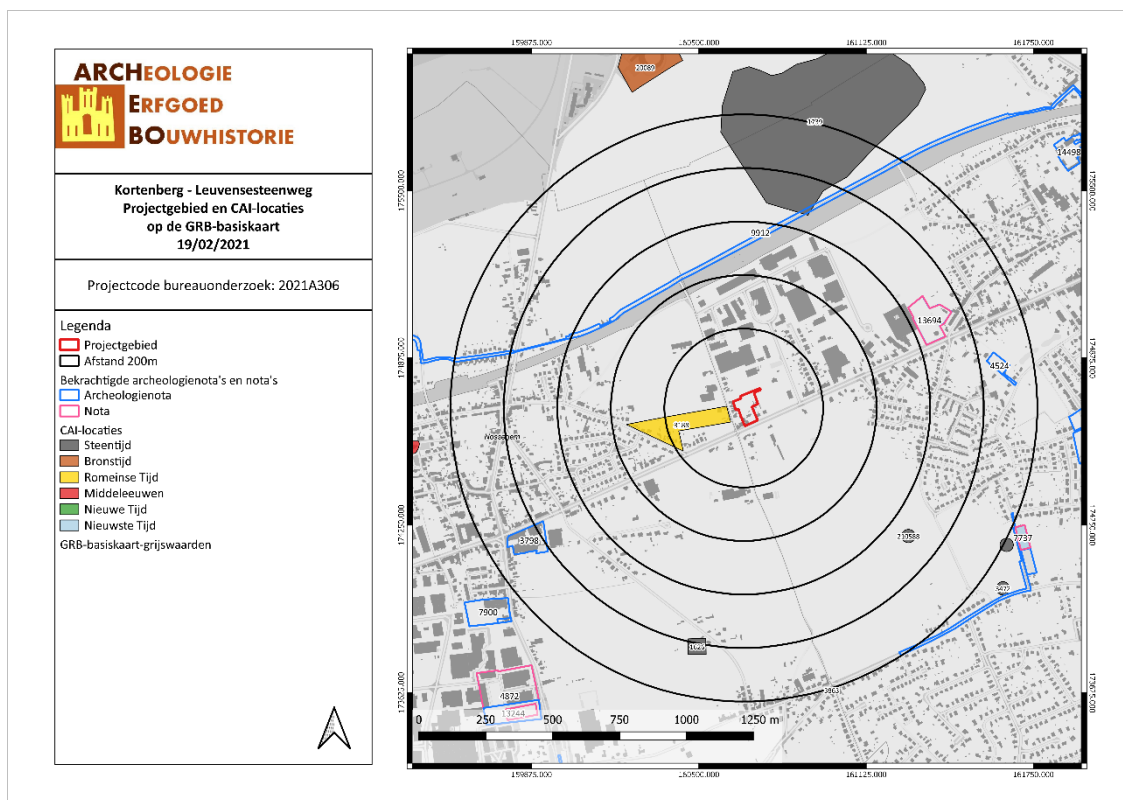
Tussen ca. 20 en 350m ten westen van het projectgebied zijn bouwrestanten uit de Romeinse Tijd aangetroffen (**CAI 3188**). Het gaat om grondvesten in Lediaanse zandsteen.

Tussen 700 en 1400m ten noorden van het projectgebied zijn meerdere sporen/vondsten aangetroffen. Het betreft een klein fragment van een kling uit de Steentijd, een gepolijste bijl uit het Neolithicum (125mm lang, 56mm breed en 36mm dik), aardewerk (terra sigillata, ruwwandig en handgevormd), tegulae, dakpan- en mortelfragmenten, een fragment van een bronzen beeldje, een gesp, een fibula, munten, de fundering van een kelder in regelmatig gekapte steen (met vloer in roze mortel) uit de Midden-Romeinse Tijd en sporen van percelering uit de Romeinse Tijd. Volgens De Seyn en Stroobant bevond zich hier ook een Romeinse tumulus, maar volgens Van Doorselaer is dit niet het geval (**CAI 1739**).

Ca. 700m ten zuidoosten van het projectgebied is een gepolijste bijlfragment uit het Neolithicum gevonden (**CAI 210588**). Het fragment is 7cm lang en 3,5cm breed en heeft een afslag aan één zijkant. Ca. 300m verder oostwaarts werd een kling (7 x 2,5 cm) uit silex uit de Steentijd gevonden (**CAI 210589**).

Zo'n 1000m ten zuiden van het projectgebied stond de Voskapel, die teruggaat tot de Late Middeleeuwen (**CAI 3863**). Tenslotte zijn ca. 800m ten zuiden van het projectgebied twee afslagen met een dikke, witte patina en sterk gerold uit het Paleolithicum aangetroffen tijdens een veldprospectie (**CAI 1626**).

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
1739	Lithisch materiaal	Steentijd
1626	Twee afslagen	Steentijd
3863	Voskapel	Middeleeuwen
3188	Bouwmateriaal	Romeinse Tijd
210588	Gepolijste bijlfragment	Steentijd
210589	Kling	Steentijd

Figuur 22: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2021)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In 2019 heeft BAAC Vlaanderen een archeologienota opgesteld n.a.v. de aanleg van een ondergrondse 36kV-hoogspanningskabel (ID 9912). Uit het bureauonderzoek is gebleken dat een groot deel van het projectgebied reeds verstoord is en dat de nieuwe ingrepen niet ingrijpender zullen zijn dan de reeds aanwezige verstoringen. Slechts 150m² valt buiten het bestaand gabarit. Er wordt dan ook geen vervolgonderzoek opgelegd.⁵

Studiebureau Archeologie bvba heeft een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Leuvensesteenweg in Kortenbergh (ID 4287). Voor het terrein is er een verwachting naar Steentijd (artefacten)sites en/of (grondsporen)sites uit de Metaaltijden tot en met de Romeinse periode. De recente bebouwing kan de bodem plaatselijk verstoord hebben. De exacte verstoringdiepte is echter niet gekend. Verder onderzoek wordt nodig geacht. Dit zal in de eerste plaats bestaan uit landschappelijke profielputten. Indien uit dit onderzoek een potentieel tot kennisvermeerdering blijkt, is een proefsleuvenonderzoek nodig.⁶ De landschappelijke profielputten werden geplaatst op 17 en 18 oktober 2019 (nota ID 13694). Na dit onderzoek kon een deel van het terrein uitgesloten worden van verder onderzoek, aangezien binnen een deel van het terrein zware vervuiling en afgravingen vastgesteld werden. De rest van het terrein, dat niet onherroepelijk verstoord was, werd onderworpen aan een proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek heeft echter geen relevante sporen en/of vondsten opgeleverd. Hierdoor is verder onderzoek niet nodig.⁷

⁵ Mathias Hermans en Sarah Linten, 'Archeologienota Zaventem - Kortenbergh Elia', Archeologienota (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, januari 2019).

⁶ Stephanie Cousin en Marjolein van der Waa, 'Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Leuvensesteenweg te Kortenbergh', Archeologienota (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017).

⁷ Annelies De Raymaecker en Vanessa Vander Ginst, 'Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Leuvensesteenweg te Kortenbergh', Nota (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2020).

N.a.v. de bouw van twee appartementsblokken en een gezamenlijke parkeergarage heeft HAAST bvba een archeologienota opgesteld voor het terrein ter hoogte van Bosstraat 54 in Kortenbergh (ID 4524). De combinatie van natuurlijke en antropogene invloeden zorgt ervoor dat verder onderzoek naar Steentijd artefactensites niet nuttig is. Eventueel aanwezige waarden zullen door verspoelingen en verplaatsing niet meer in een juiste, oorspronkelijke context aangetroffen worden. Sporensites kunnen wel verwacht worden. Daarom wordt een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven geadviseerd.⁸

In 2016 werd een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Sterrebeeksesteenweg in Kortenbergh (ID 732) n.a.v. rioleringswerken, de aanpassing van een aanwezig bufferbekken, de aanleg van een terrein voor grondverbetering en het gebruik van buurtweg nr° 27 als werkzone. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat archeologische vindplaatsen nog aanwezig kunnen zijn binnen het projectgebied. Binnen de wegenis ter hoogte van rioleringswerken, het bestaan bufferbekken en de werkzone wordt geen archeologie verwacht door de recente verstoringen. Het terrein voor grondverbetering moet wel aan een vervolgonderzoek onderworpen worden.⁹ Op 26 juni 2017 werden vier landschappelijke boringen geplaatst binnen het terrein (nota ID 7737). Uit deze boringen is gebleken dat er binnen het terrein een dik pakket colluvium aanwezig is. Het archeologisch niveau bevindt zich op een diepte tussen 90 en 120cm, waardoor voor dit niveau geen verder onderzoek opgelegd wordt, daar in de toekomst slechts 30cm teelaarde afgegraven zal worden. Net onder de teelaarde zit echter nog een mogelijk archeologisch niveau (bovenop de colluviale afzettingen). In de omgeving zijn artefacten aangetroffen die wijzen op een Frans militair kampement uit het einde van de 18de eeuw. Om die reden wordt een proefsleuvenonderzoek met metaaldetectie opgelegd.¹⁰

Archeologe Annika Devroe heeft voor een projectgebied aan de Leuvensesteenweg in Zaventem een archeologienota opgesteld (ID 3798). Na het bureauonderzoek werd de kans op het aantreffen van Steentijd artefactensites laag ingeschat. Het aanwezige colluvium kan wel eventueel aanwezige archeologische waarden afgedekt en beschermd hebben. Het archeologisch potentieel van het terrein wordt middelmatig tot hoog ingeschat. Aanwezige bebouwing en verhardingen hebben de bodem vermoedelijk reeds verstoord, maar het colluvium kan ervoor gezorgd hebben dat het archeologisch niveau dieper zit dan normaal en dus onaangeroerd is gebleven. Vervolgonderzoek wordt nodig geacht, gezien het archeologisch potentieel van het terrein. Dit onderzoek zal bestaan uit een proefsleuvenonderzoek.¹¹

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.¹² Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

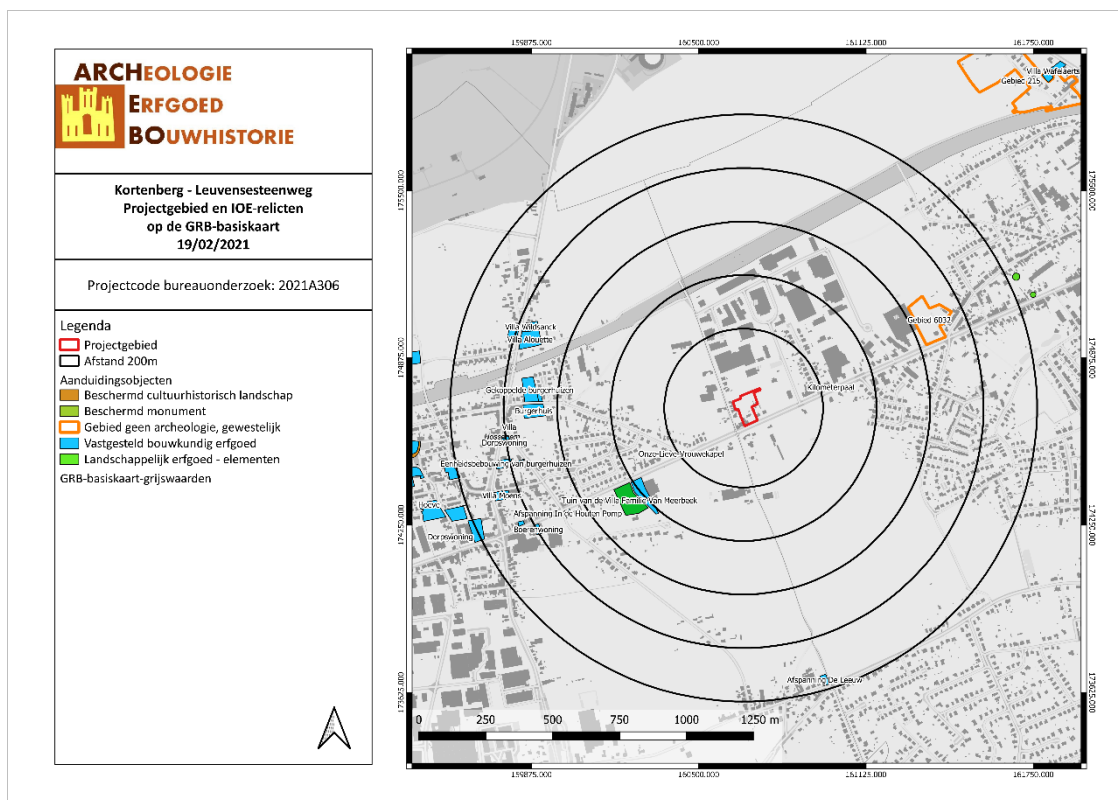
⁸ Rik van de Konijnenburg, 'Archeologienota met uitgesteld onderzoek Kortenbergh, Bosstraat 54', Archeologienota (Bree: HAAST bvba, 2017).

⁹ Jasmine Cryns en Pieter Laloo, 'Kortenbergh - Sterrebeeksesteenweg', Archeologienota (Bredene: Ghent Archaeological Team bvba, 2016).

¹⁰ Pieter Laloo, Ruben Vergauwe, en Stefaan Dondeyne, 'Kortenbergh - Sterrebeeksesteenweg IOV Aquafin nv', Nota (Bredene: Ghent Archaeological Team bvba, 2017).

¹¹ Annika Devroe, 'Archeologienota - Verslag van Resultaten Nossegem - Leuvensesteenweg', Archeologienota (Mechelen: Annika Devroe, 2017).

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

KOLE/21/02/19/17 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2021)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Kortenbergh wordt voor het eerst vermeld als *Curtenberch* in een document uit 1095. Andere varianten op de plaatsnaam zijn Curtenberge (1110 en 1205), Curtenbergensis (1123 en 1158), Curtenberga (1125), Cortebergensis (1156), Curteberga (1180), Cortemberga (1199), Cortenberg (1205), Cortembergensis (1208), Cortemberga (1209 en 1213), Curtenberge (1210) en Cortenberghe (1219). De naam is afkomstig van de Germaanse woorden *kurta-*, wat 'kort' betekent, en *berga-*, wat 'berg' betekent.¹³

Archeologische sporen en vondsten wijzen op menselijke activiteiten binnen het grondgebied van Kortenbergh sinds de Steentijd. In 1095 werd het bestaan van de religieuze gemeenschap op de Curtenbergh erkend door de bisschop van Kamerijk, waardoor dit als stichtingsdatum van Kortenbergh wordt beschouwd. Het was de woonplaats van de Heren van Cortenberg. Deze speelden een belangrijke rol in de geschiedenis van het Hertogdom Brabant. Sinds 1286 (en misschien reeds vroeger) was Erps de hoofdplaats van een meierij. Tussen 1706 en 1709 werd een steenweg aangelegd en in 1866 werd een spoorweg aangelegd, wat de groei van Kortenbergh heeft gestimuleerd. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden enkele gebouwen in brand gestoken door Duitse troepen.¹⁴

¹³ 'Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 573', geraadpleegd 22 februari 2021, <https://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=573>.

¹⁴ 'Kortenbergh', in *Wikipedia*, 27 januari 2021, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Kortenbergh&oldid=58171337>.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

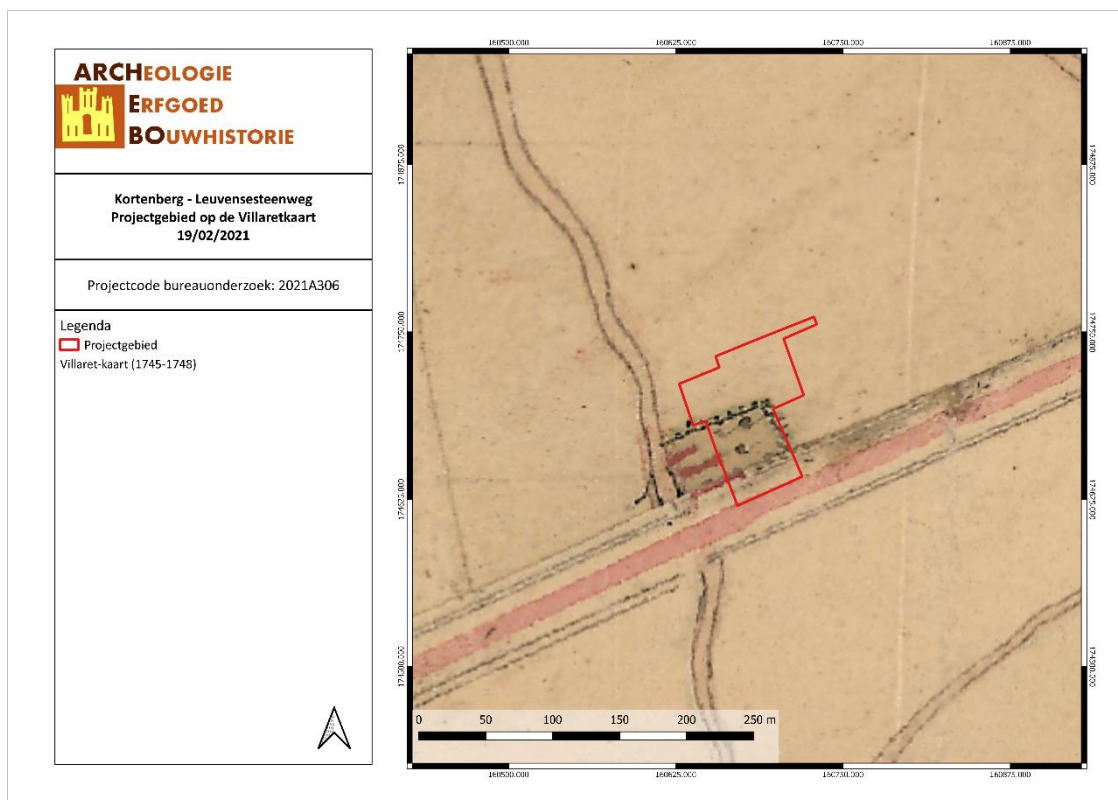
Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart is de eerste topografische kaart van een groot deel van de Zuidelijke Nederlanden. Ze werd gemaakt tussen 1745 en 1748 in opdracht van Lodewijk XV van Frankrijk en werd genoemd naar een van de makers, Jean Villaret (1703-1784). De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.¹⁵

Op de Villaretkaart (ca. 1745-48) bestaat de zuidelijke helft van het projectgebied uit privé-tuinen (van bebouwing ten westen van het terrein). De noordelijke helft is braakliggend land. De Leuvensesteenweg is reeds zichtbaar op de Villaret-kaart. Deze werd tussen 1706 en 1709 (zie 3.3.1 Onderzoek historische bronnen) aangelegd. De Ferrariskaart toont grotendeels dezelfde situatie als de Villaretkaart. De zuidwestelijke grens kruist op deze kaart wel met bebouwing. De Leuvensesteenweg wordt aangeduid als *Chaussée de Bruxelles à Louvain*.

¹⁵ 'Villaretkaart', in *Wikipedia*, 6 februari 2020, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>; 'Ferrariskaarten', in *Wikipedia*, 26 december 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

KOLE/21/02/19/18 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)

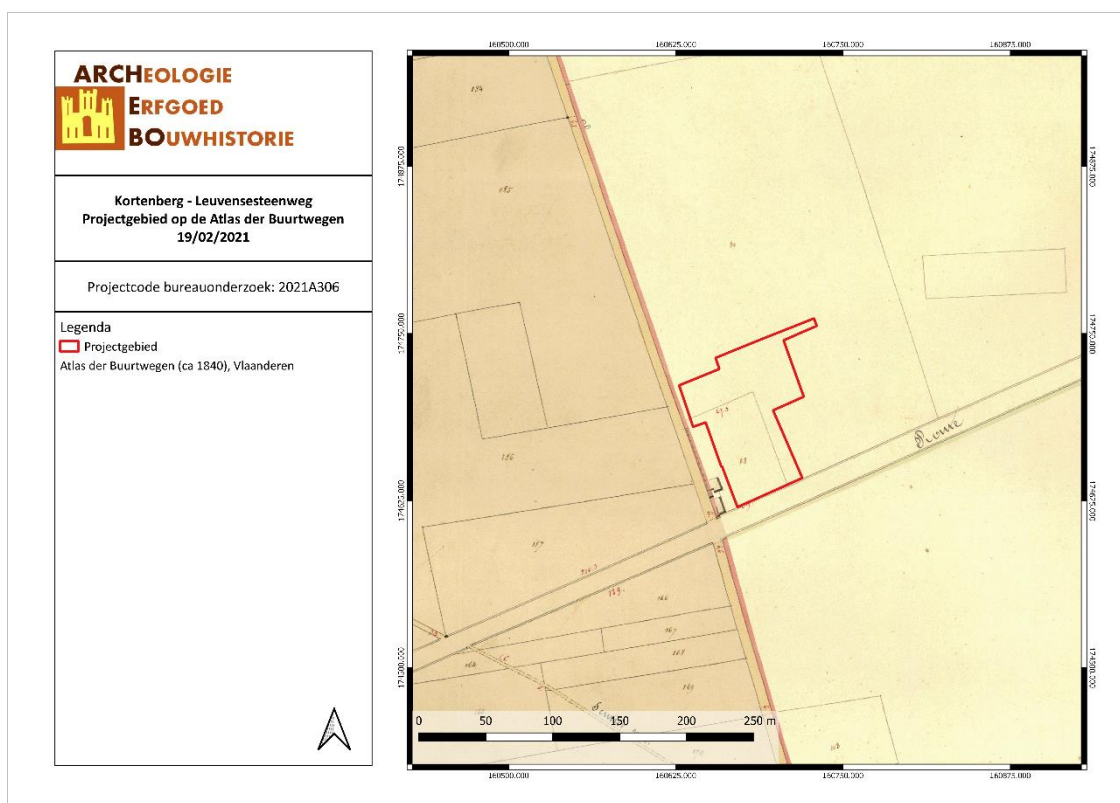

KOLE/21/02/19/19 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹⁶ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

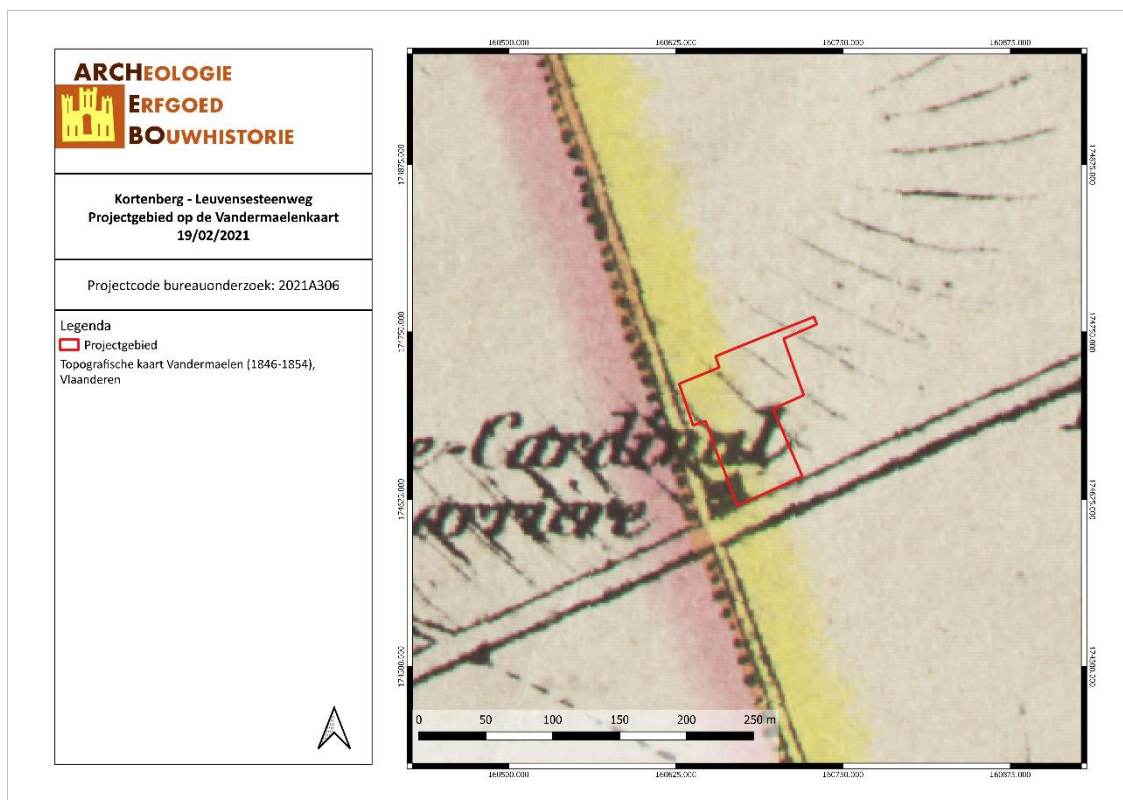
De Atlas der Buurtwegen toont dat het projectgebied kruist met de percelen 38 en 39. De Leuvensesteenweg wordt aangeduid als *Route de Bruxelles à Louvain*. Op de Vandermaelenkaart is het projectgebied niet specifiek gekarteerd. De zuidelijke hoek kruist met bebouwing, maar vermoedelijk stond deze bebouwing net te westen van het projectgebied, zoals op de andere 19de-eeuwse kaarten. Op de Popp-kaart kruist het projectgebied met de percelen 2, 3b en 3c. De huidige Walenweg wordt op deze kaart benoemd als Waelsche weg. De legger van Kortenbergh bij de Popp-kaart is niet beschikbaar. De topografische kaart van 1873 toont dezelfde situatie als de andere 19de-eeuwse kaarten.

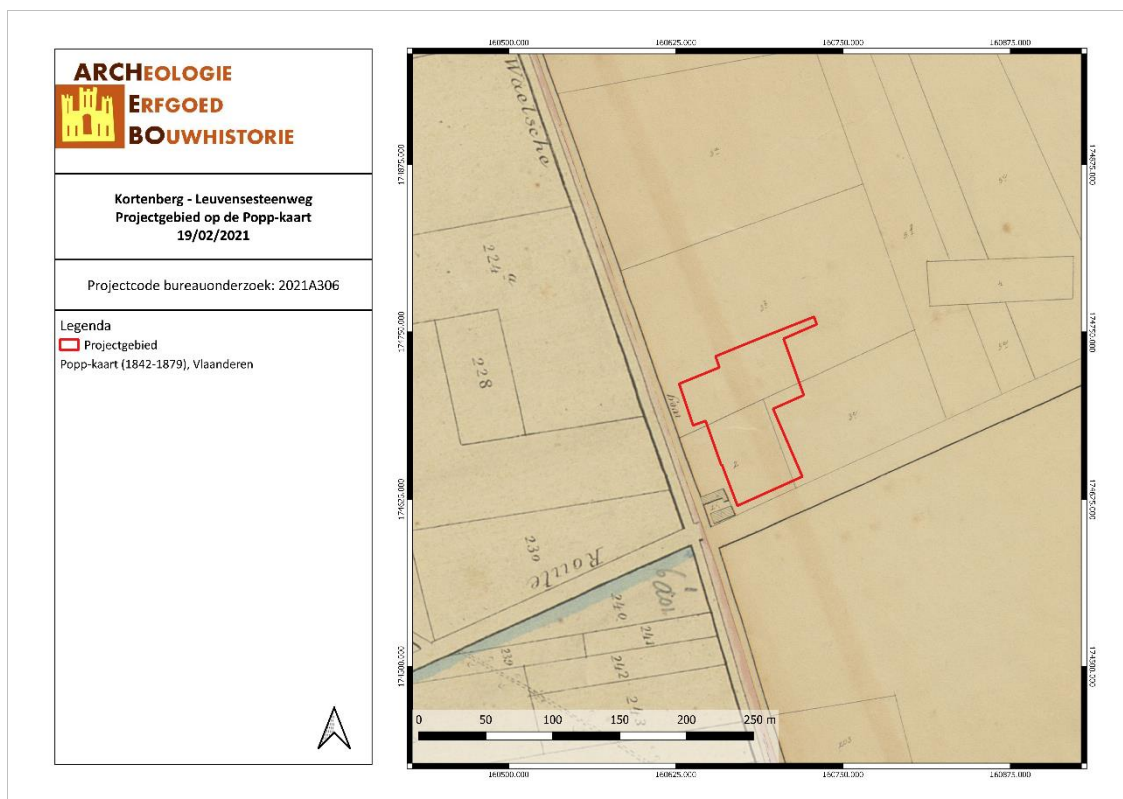
KOLE/21/02/19/20 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2021)

¹⁶ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

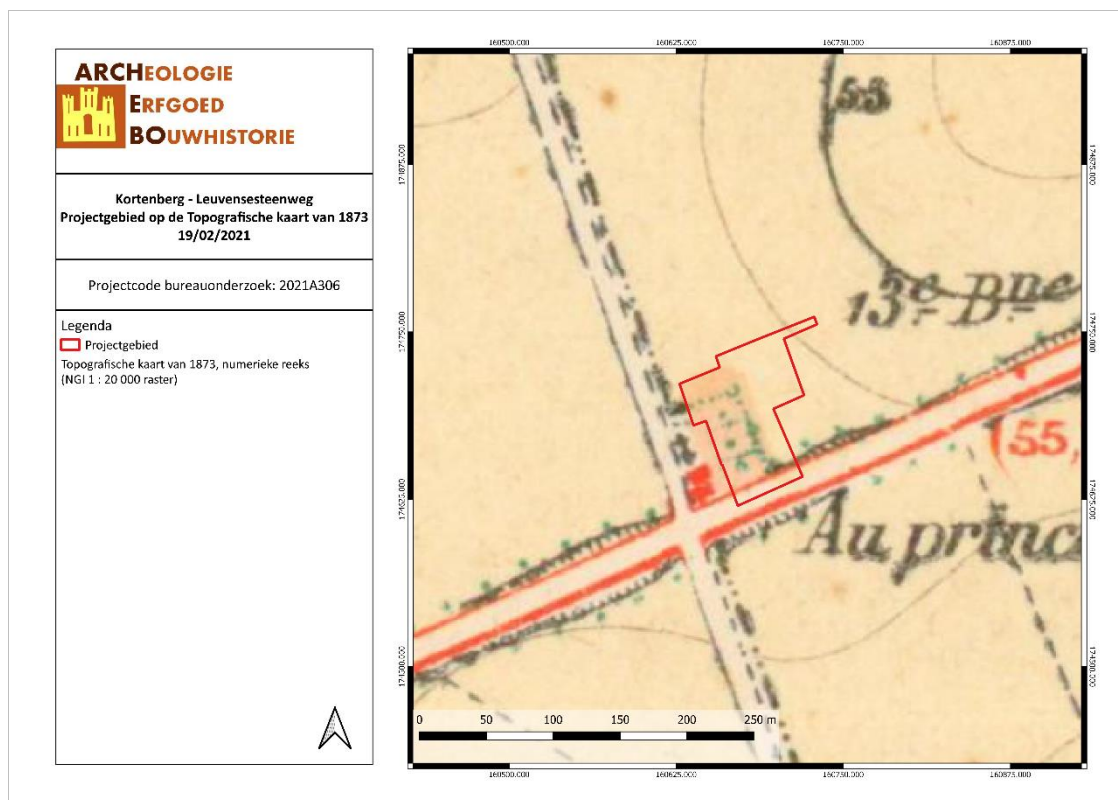

KOLE/21/02/19/21 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2021)

KOLE/21/02/19/22 - Digitale aanmaak

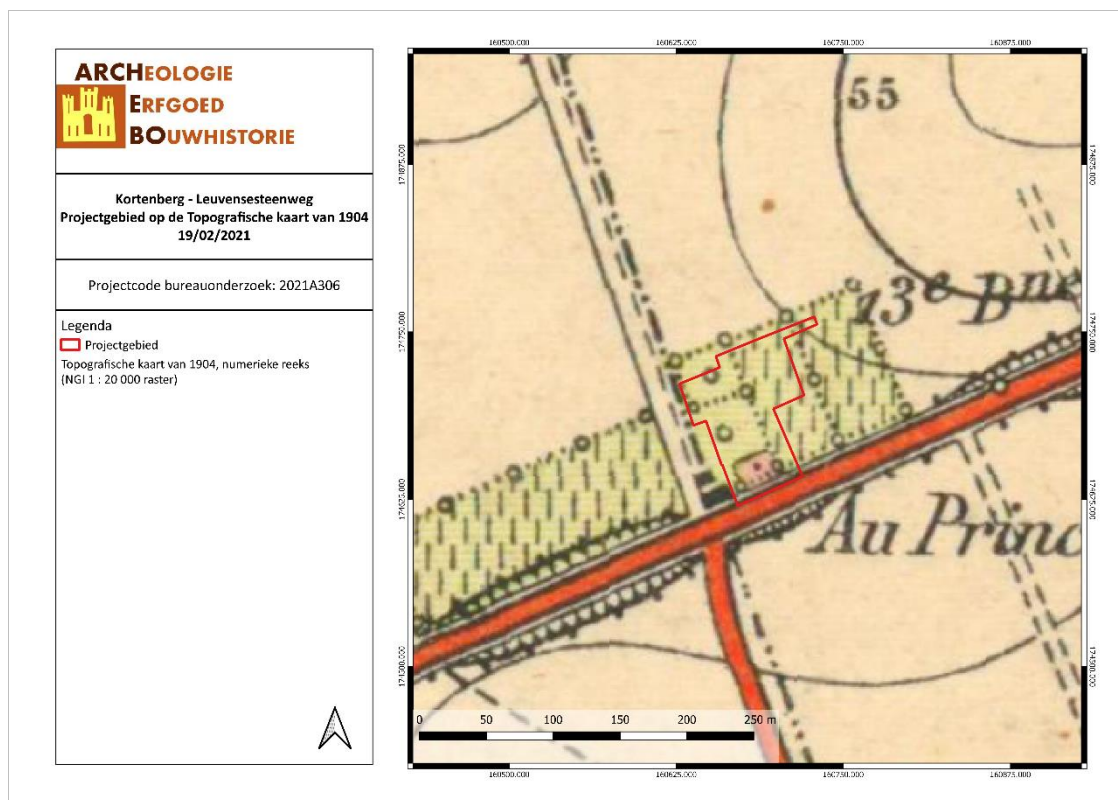
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2021)

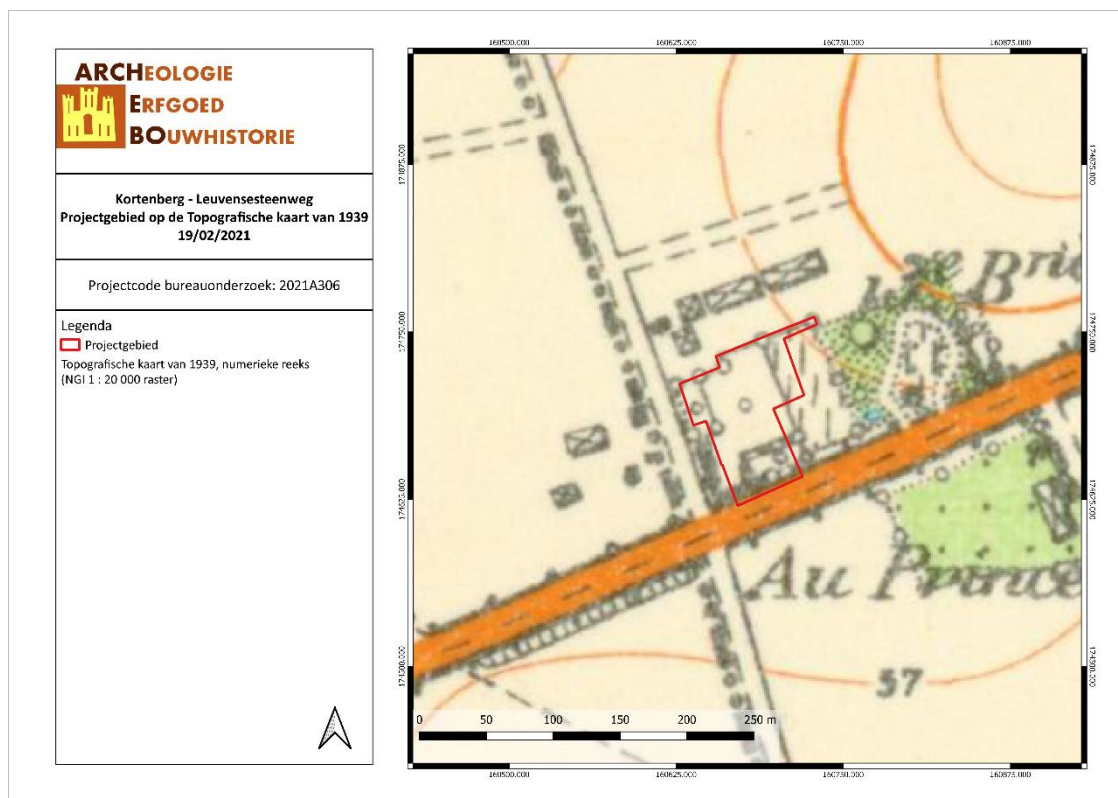
KOLE/21/02/19/23 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2021)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1904 toont een onbebouwd projectgebied dat in het westen vermoedelijk bestaat uit een boomgaard en in het oosten uit grasland. In het zuiden van het terrein bevindt zich een privé-zone van de bebouwing ten westen van het projectgebied. Tussen 1904 en 1939 wordt een groot deel van het grasland ingenomen door boomgaard. In het zuiden van het terrein verschijnt de eerste bebouwing. Op de topografische kaart van 1969 bestaat het projectgebied grotendeels uit boomgaard, een smallere strook in het oosten is braakliggend, het zuiden van het terrein is nog steeds bebouwd. De orthofoto van 1971 toont dezelfde situatie als de topografische kaart van 1969. Tussen 1971 en 1981 verdwijnt de boomgaard. De luchtfoto van 1979-1990 toont bebouwing in het zuiden en in het centrum van het projectgebied. Het centrum en noorden van het terrein worden grotendeels ingenomen door gras. Er staan ook enkele bomen. In de loop van de 21ste eeuw worden nog enkele kleine constructies opgetrokken en bomen aangeplant.

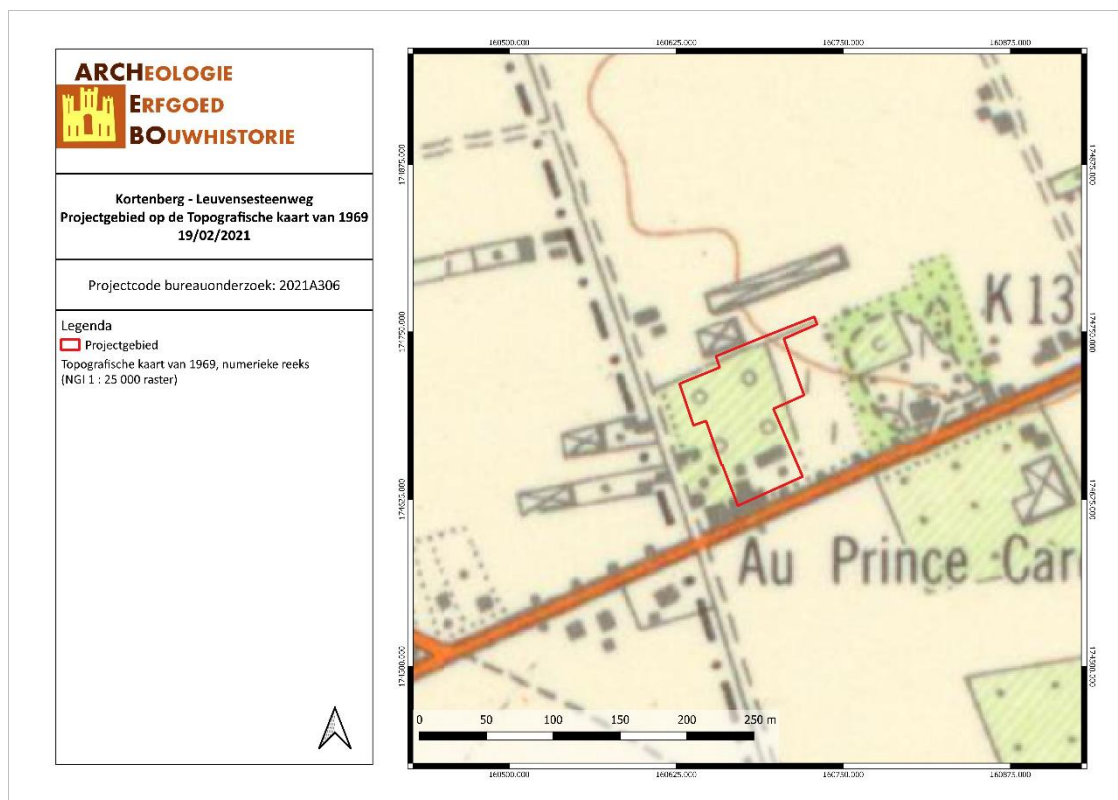

KOLE/21/02/19/24 - Digitale aanmaak

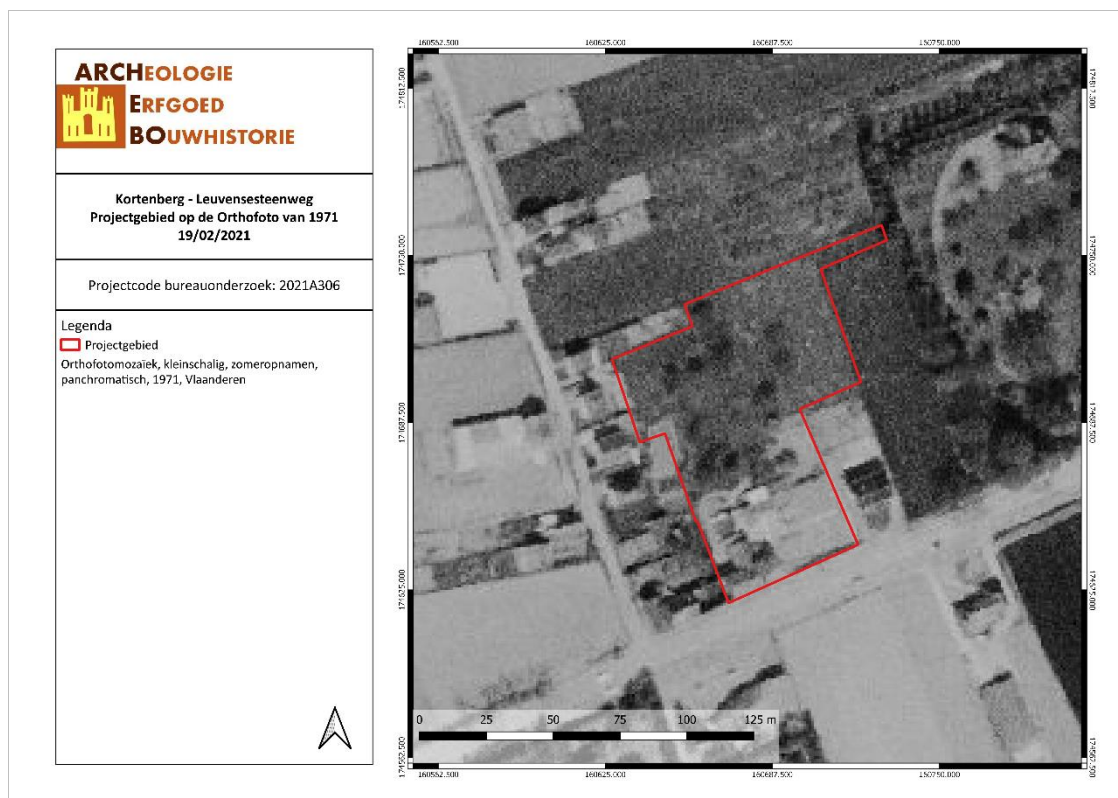
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2021)

KOLE/21/02/19/25 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2021)

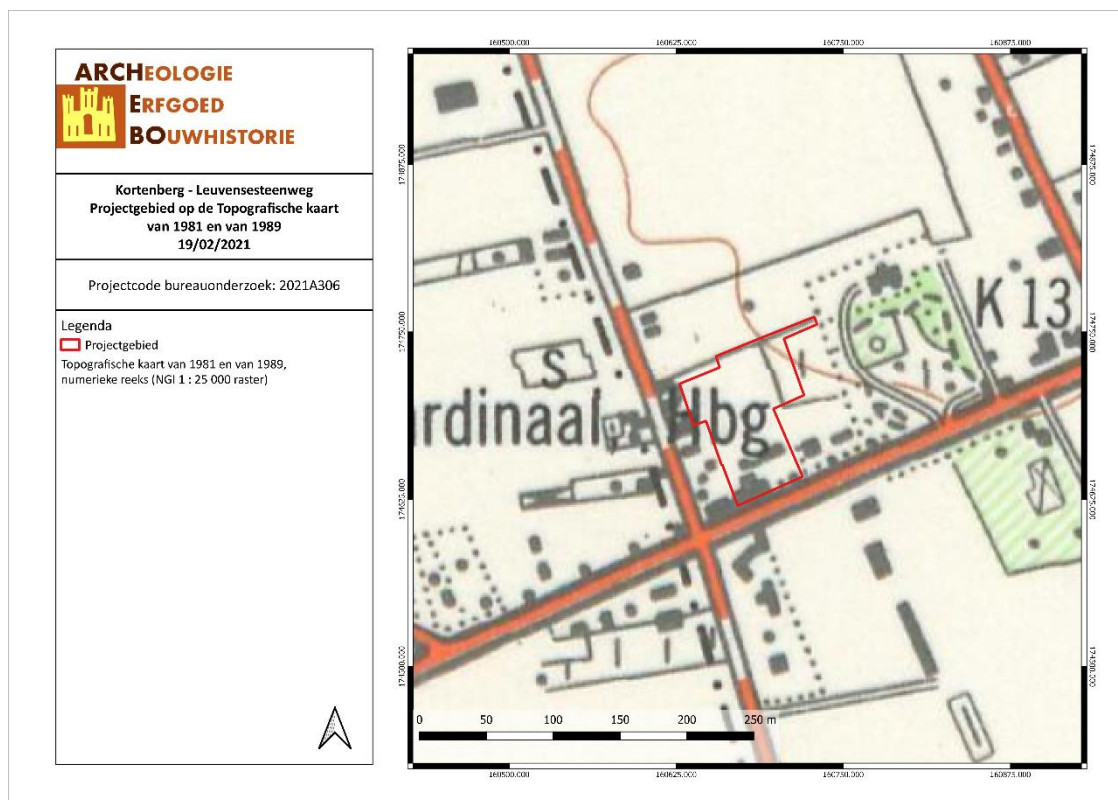

KOLE/21/02/19/26 - Digitale aanmaak

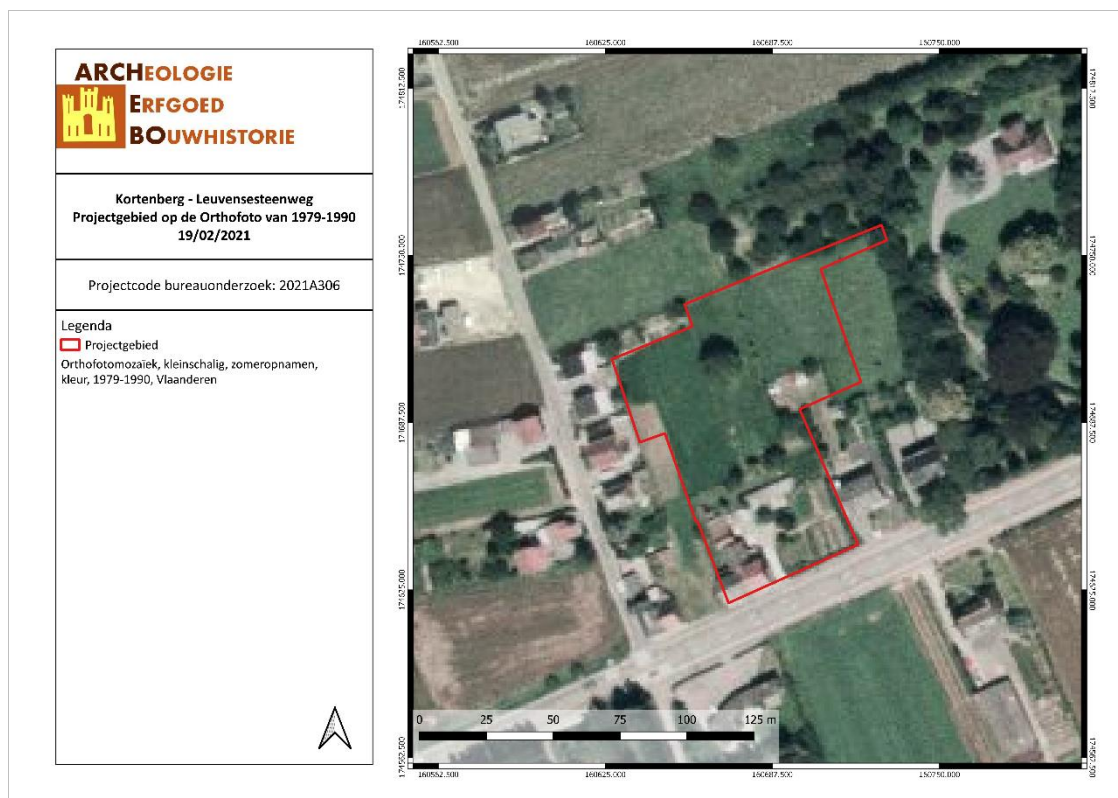
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2021)

KOLE/21/02/19/27 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2021)

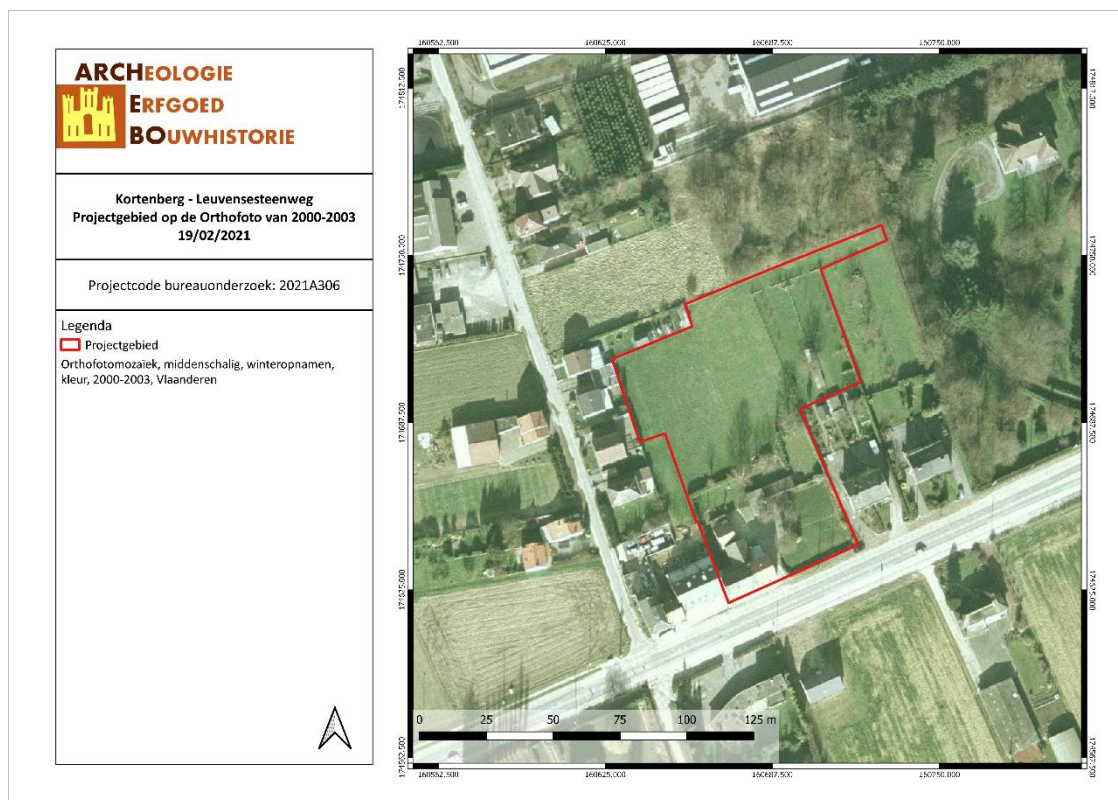

KOLE/21/02/19/28 - Digitale aanmaak

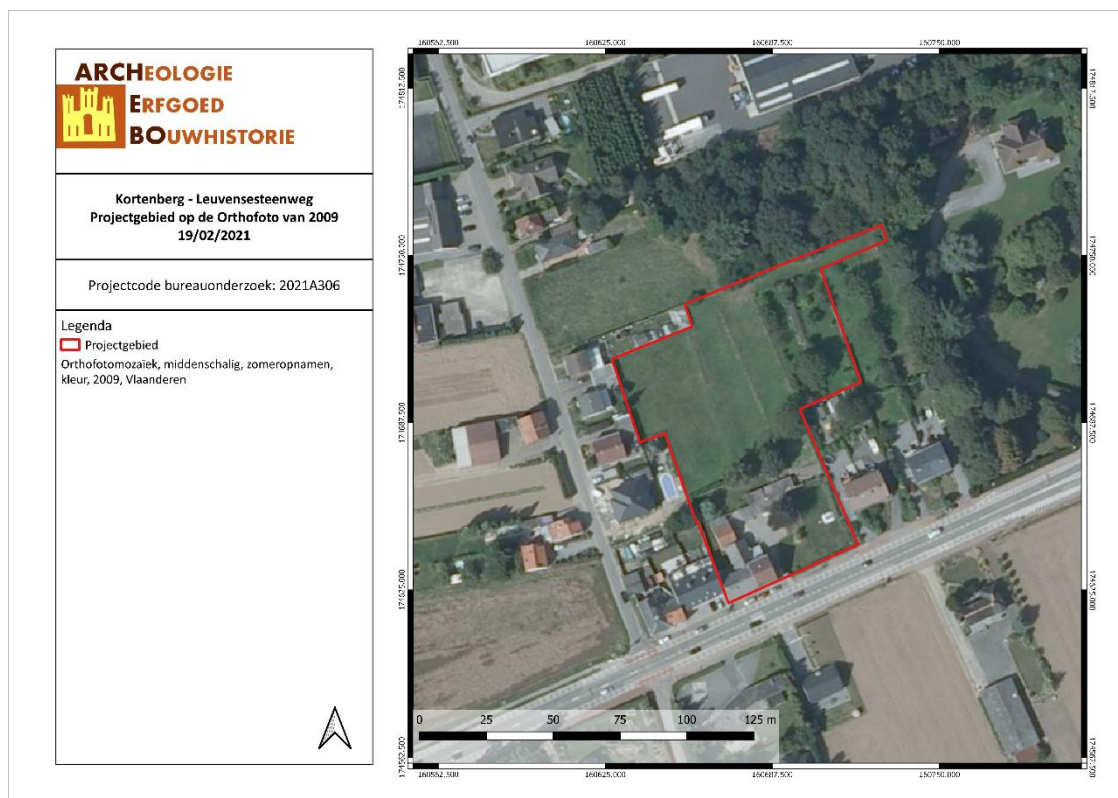
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 en van 1989 (Cartesius, 2021)

KOLE/21/02/19/29 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2021)

KOLE/21/02/19/30 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2021)

KOLE/21/02/19/31 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2009 (Geopunt, 2021)

KOLE/21/02/19/32 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2021)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van bovenstaande gegevens kan er een verwachting opgesteld worden naar mogelijke archeologische waarden binnen het projectgebied.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als **Aba0(b)** en **OB** (bebouwde zones). **Aba0(b)**-bodems zijn droge leemgronden met een dikke A horizont (> 40cm) en een gevlekte textuur B horizont. Deze Aba serie heeft zich ontwikkeld in het Pleistocene loessdek. Onder de dikke A horizont zit een aan klei en sesquioxiden aangerijkte gevlekte textuur B horizont. De bouwvoor heeft een donkerbruine kleur en is homogeen en humushoudend. De Ap rust op een geelbruine overgangshorizont. De B horizont bestaat uit een bruin zwaar leem met meestal een goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes. Dieper neemt het kleigehalte sterk af, de structuur verdwijnt geleidelijk en de kleur wordt geelbruin. Deze horizont vertoont ook grijze strepen of gebleekte vlekken (...b)). Door goede drainage en een hoog waterbergend vermogen, hebben deze gronden geen last van watergebrek of -overlast.

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 55,6 en 56,6 meter boven de zeespiegel. Vanaf ca. 650m ten zuidwesten van het projectgebied stroomt de Kleine Beek, vanaf ca. 920m ten zuidoosten van het projectgebied ligt de baangracht Sterrebeeksesteenweg N en vanaf ca. 950m ten zuidoosten van het projectgebied stroomt de Molenbeek. Water is dus niet onmiddellijk beschikbaar, maar in dezelfde topografische context werd reeds in de buurt steentijd aangetroffen. Ook door deze topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf ca. 1939, die stelselmatig is uitgebreid tot de huidige situatie. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied echter spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Deze bebouwing kan de bodem en de ondergrond wel (plaatselijk) verstoord hebben. Het grootste deel van de bebouwing ligt echter binnen de zone die uitgesloten zal worden van deze verkavelingsaanvraag en dus niet verder ontwikkeld zal worden binnen deze aanvraag.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving. Het betreft bouwrestanten uit de Romeinse Tijd (**CAI 3188**), een klein fragment van een kling uit de Steentijd, een gepolijste bijl uit het Neolithicum, aardewerk, tegulae, dakpan- en mortelfragmenten, een fragment van een bronzen beeldje, een gesp, een fibula, munten, de fundering van een kelder in regelmatig gekapte steen uit de Midden-Romeinse Tijd en sporen van percelering uit de Romeinse Tijd en mogelijks een Romeinse tumulus (**CAI 1739**), een gepolijste bijlfragment uit het Neolithicum (**CAI 210588**), een kling (7 x 2,5 cm) uit silex uit de Steentijd (**CAI 210589**), de Voskapel uit de Late Middeleeuwen (**CAI 3863**) en twee afslagen met een dikke, witte patina en sterk gerold uit het Paleolithicum (**CAI 1626**).

Het projectgebied bevindt zich dus in een omgeving met groot archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Leuvensesteenweg 11 in Kortenbergh (Vlaams-Brabant). Het terrein zal in 6 loten verkaveld worden, waarbij lot 6 buiten deze verkavelingsaanvraag valt. Het projectgebied is ca. 7162,908 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving. Het betreft bouwrestanten uit de Romeinse Tijd (**CAI 3188**), een klein fragment van een kling uit de Steentijd, een gepolijste bijl uit het Neolithicum, aardewerk, tegulae, dakpan- en mortelfragmenten, een fragment van een bronzen beeldje, een gesp, een fibula, munten, de fundering van een kelder in regelmatig gekapte steen uit de Midden-Romeinse Tijd en sporen van percelering uit de Romeinse Tijd en mogelijk een Romeinse tumulus (**CAI 1739**), een gepolijste bijlfragment uit het Neolithicum (**CAI 210588**), een kling (7 x 2,5 cm) uit silex uit de Steentijd (**CAI 210589**), de Voskapel uit de Late Middeleeuwen (**CAI 3863**) en twee afslagen met een dikke, witte patina en sterk gerold uit het Paleolithicum (**CAI 1626**).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf ca. 1939, die stelselmatig is uitgebreid tot de huidige situatie. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied echter spreken van een lage dichtheid aan bebouwing. Deze bebouwing kan de bodem en de ondergrond wel (plaatselijk) verstoord hebben. Het grootste deel van de bebouwing ligt echter binnen de zone die uitgesloten zal worden van deze verkavelingsaanvraag en dus niet verder ontwikkeld zal worden binnen deze aanvraag.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van de bestaande bebouwing kan er verstoring van de bodem en het bodemarchief verwacht worden. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij de sloop van een deel van de huidige bebouwing (kleinere constructies in het centrum van het projectgebied) en bij de bebouwing van de bouwzones. Hoe groot de verstoring van deze toekomstige bebouwing zal zijn, is niet gekend, aangezien nu enkel de bouwzones gekend zijn (verkaveling).

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever een deel van de bebouwing slopen. De bebouwing in het zuiden van het projectgebied blijft behouden. Daarnaast zullen ook enkele bomen gerooid worden. Het terrein zal vervolgens opgedeeld worden in 5 nieuwe loten. Lot 1 is voorzien van een bebouwbare oppervlakte van 150m², lot 2 van een bebouwbare oppervlakte van 160m², lot 3 is een zone voor max. 5 KMO units, lot 4 is een zone voor max. 8 KMO units, lot 5 omvat de rest van het terrein. Lot 6 valt buiten deze verkavelingsaanvraag en heeft al een goedgekeurde verkavelingsaanvraag. Het projectgebied is ca. 7 163 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als **Aba0(b)** en **OB** (bebouwde zones). **Aba0(b)**-bodems zijn droge leemgronden met een dikke A horizont (> 40cm) en een gevlekte textuur B horizont. Deze Aba serie heeft zich ontwikkeld in het Pleistocene loessdek. Onder de dikke A horizont zit een aan klei en sesquioxiden aangerijkte gevlekte textuur B horizont. De bouwvoor heeft een donkerbruine kleur en is homogeen en humushoudend. De Ap rust op een geelbruine overgangshorizont. De B horizont bestaat uit een bruin zwaar leem met meestal een goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes. Dieper neemt het kleigehalte sterk af, de structuur verdwijnt geleidelijk en de kleur wordt geelbruin. Deze horizont vertoont ook grijze strepen of gebleekte vlekken (...b)). Door goede drainage en een hoog waterbergend vermogen, hebben deze gronden geen last van watergebrek of -overlast.

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 55,6 en 56,6 meter boven de zeespiegel. Vanaf ca. 650m ten zuidwesten van het projectgebied stroomt de Kleine Beek, vanaf ca. 920m ten zuidoosten van het projectgebied ligt de baangracht Sterrebeeksesteenweg N en vanaf ca. 950m ten zuidoosten van het projectgebied stroomt de Molenbeek. Water is dus niet onmiddellijk beschikbaar, maar in dezelfde topografische context werd reeds in de buurt steentijd aangetroffen. Ook door deze topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf ca. 1939, die stelselmatig is uitgebreid tot de huidige situatie. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied echter spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Deze bebouwing kan de bodem en de ondergrond wel (plaatselijk) verstoord hebben. Het grootste deel van de bebouwing ligt echter binnen de zone die uitgesloten zal worden van deze verkavelingsaanvraag en dus niet verder ontwikkeld zal worden binnen deze aanvraag.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving. Het betreft bouwrestanten uit de Romeinse Tijd (**CAI 3188**), een klein fragment van een kling uit de Steentijd, een gepolijste bijl uit het Neolithicum, aardewerk, tegulae, dakpan- en mortelfragmenten, een fragment van een bronzen beeldje, een gesp, een fibula, munten, de fundering van een kelder in regelmatig gekapte steen uit de Midden-Romeinse Tijd en sporen van percelering uit de Romeinse Tijd en mogelijks een Romeinse tumulus (**CAI 1739**), een gepolijste bijlfragment uit het Neolithicum (**CAI 210588**), een kling (7 x 2,5 cm) uit silex uit de Steentijd (**CAI 210589**), de Voskapel uit de Late Middeleeuwen (**CAI 3863**) en twee afslagen met een dikke, witte patina en sterk gerold uit het Paleolithicum (**CAI 1626**).

Het projectgebied bevindt zich dus in een omgeving met groot archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het terrein zal in 6 loten verkaveld worden, waarbij lot 6 buiten deze verkavelingsaanvraag valt. Het projectgebied is ca. 7162,908 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als **Aba0(b)** en **OB** (bebouwde zones). **Aba0(b)**-bodems zijn droge leemgronden met een dikke A horizont (> 40cm) en een gevlekte textuur B horizont. Deze Aba serie heeft zich ontwikkeld in het Pleistocene loessdek. Onder de dikke A horizont zit een aan klei en sesquioxiden aangerijkte gevlekte textuur B horizont. De bouwvoor heeft een donkerbruine kleur en is homogeen en humushoudend. De Ap rust op een geelbruine overgangshorizont. De B horizont bestaat uit een bruin zwaar leem met meestal een goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes. Dieper neemt het kleigehalte sterk af, de structuur verdwijnt geleidelijk en de kleur wordt geelbruin. Deze horizont vertoont ook grijze strepen of gebleekte vlekken (...b)). Door goede drainage en een hoog waterbergend vermogen, hebben deze gronden geen last van watergebrek of -overlast.

Het projectgebied ligt op een noord-gerichte helling. Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 55,6 en 56,6 meter boven de zeespiegel. Vanaf ca. 650m ten zuidwesten van het projectgebied stroomt de Kleine Beek, vanaf ca. 920m ten zuidoosten van het projectgebied ligt de baangracht Sterrebeeksesteenweg N en vanaf ca. 950m ten zuidoosten van het projectgebied stroomt de Molenbeek. Water is dus niet onmiddellijk beschikbaar, maar in dezelfde topografische context werd reeds in de buurt steentijd aangetroffen. Ook door deze topografische ligging op een noord-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf ca. 1939, die stelselmatig is uitgebreid tot de huidige situatie. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied echter spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Deze bebouwing kan de bodem en de ondergrond wel (plaatselijk) verstoord hebben. Het grootste deel van de bebouwing ligt echter binnen de zone die uitgesloten zal worden van deze verkavelingsaanvraag en dus niet verder ontwikkeld zal worden binnen deze aanvraag.

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten/locaties in de directe en ruime omgeving.

Het betreft een klein fragment van een kling en een kling uit silex uit de Steentijd, twee afslagen met een dikke, witte patina en sterk gerold uit het Paleolithicum, een gepolijste bijl en een gepolijste bijlfragment uit het Neolithicum, bouwrestanten, sporen van percelering en mogelijks een tumulus uit de Romeinse Tijd, aardewerk, tegulae, dakpan- en mortelfragmenten, een fragment van een bronzen beeldje, een gesp, een fibula, munten, de fundering van een kelder in regelmatig gekapte steen uit de Midden-Romeinse Tijd en de Voskapel uit de Late Middeleeuwen.

Het projectgebied bevindt zich dus in een omgeving met groot archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van de Metaaltijden tot en met de Nieuwe Tijd.

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren en er bijkomende maatregelen nodig zijn. Dit wordt verder besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Cousin, Stephanie, en Marjolein van der Waa. 'Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Leuvensesteenweg te Kortenbergh'. Archeologienota. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2017.

Cryns, Jasmine, en Pieter Laloo. 'Kortenbergh - Sterrebeeksesteenweg'. Archeologienota. Bredene: Ghent Archaeological Team bvba, 2016.

De Raymaecker, Annelies, en Vanessa Vander Ginst. 'Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Leuvensesteenweg te Kortenbergh'. Nota. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2020.

Devroe, Annika. 'Archeologienota - Verslag van Resultaten Nossegem - Leuvensesteenweg'. Archeologienota. Mechelen: Annika Devroe, 2017.

Hermans, Mathias, en Sarah Linten. 'Archeologienota Zaventem - Kortenbergh Elia'. Archeologienota. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, januari 2019.

Konijnenburg, Rik van de. 'Archeologienota met uitgesteld onderzoek Kortenbergh, Bosstraat 54'. Archeologienota. Bree: HAAST bvba, 2017.

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. 'Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)', *Geologica Belgica*, 4/1-2 (2001): 135-52.

Laloo, Pieter, Ruben Vergauwe, en Stefaan Dondeyne. 'Kortenbergh - Sterrebeeksesteenweg IOV Aquafin nv'. Nota. Bredene: Ghent Archaeological Team bvba, 2017.

Schroyen, Kristof. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - Kaartblad 31-39 Brussel-Nijvel*. Quartairgeologische Kaart. Brussel: Vlaamse Overheid Dienst Natuurlijke Rijkdommen, 2003.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed'. Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

'Ferrariskaarten'. In *Wikipedia*, 26 december 2019. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Ferrariskaarten&oldid=55318413>.

'Geopunt', z.d. <https://www.geopunt.be/>.

Geopunt Vlaanderen. 'Atlas der Buurtwegen'. Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

'Kortenbergh'. In *Wikipedia*, 27 januari 2021. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Kortenbergh&oldid=58171337>.

'Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 573'. Geraadpleegd 22 februari 2021. <https://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=573>.

'Villaretkaart'. In *Wikipedia*, 6 februari 2020. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Villaretkaart&oldid=55613913>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2021) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021).....	6
Figuur 4: Bestaande toestand (Landmeetkantoor Artois bvba, 2021)	8
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2021).....	9
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2021).....	9
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Landmeetkantoor Artois bvba, 2021)	10
Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2021)	11
Figuur 9: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2021)	11
Figuur 10: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2021).....	13
Figuur 11: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2021)	13
Figuur 12: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2021)	14
Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2021)	14
Figuur 14: Kortenbergh aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2021)	15
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2021)	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2021)	17
Figuur 17: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2021)	17
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2021)	18
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2021)	19
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2021).....	19
Figuur 21: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2021).....	20
Figuur 22: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2021)	22
Figuur 23: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2021)	24
Figuur 24: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)	26
Figuur 25: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2021)	26
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2021)	27
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2021)	28
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2021)	28
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2021).....	29
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2021).....	30
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2021).....	30
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2021).....	31
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2021)	31
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 en van 1989 (Cartesius, 2021).....	32
Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2021).....	32
Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2021).....	33
Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2009 (Geopunt, 2021)	33
Figuur 38: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2021).....	34

7 PLANNENLIJST

KOLE/21/02/19/1 - Digitale aanmaak	6
KOLE/21/02/19/2 - Digitale aanmaak	6
KOLE/21/02/19/3 - Digitale aanmaak	9
KOLE/21/02/19/4 - Digitale aanmaak	9
KOLE/21/02/19/5 - Digitale aanmaak	11
KOLE/21/02/19/6 - Digitale aanmaak	11
KOLE/21/02/19/7 - Digitale aanmaak	13
KOLE/21/02/19/8 - Digitale aanmaak	13
KOLE/21/02/19/9 - Digitale aanmaak	15
KOLE/21/02/19/10 - Digitale aanmaak	16
KOLE/21/02/19/11 - Digitale aanmaak	17
KOLE/21/02/19/12 - Digitale aanmaak	18
KOLE/21/02/19/13 - Digitale aanmaak	19
KOLE/21/02/19/14 - Digitale aanmaak	19
KOLE/21/02/19/15 - Digitale aanmaak	20
KOLE/21/02/19/16 - Digitale aanmaak	22
KOLE/21/02/19/17 - Digitale aanmaak	24
KOLE/21/02/19/18 - Digitale aanmaak	26
KOLE/21/02/19/19 - Digitale aanmaak	26
KOLE/21/02/19/20 - Digitale aanmaak	27
KOLE/21/02/19/21 - Digitale aanmaak	28
KOLE/21/02/19/22 - Digitale aanmaak	28
KOLE/21/02/19/23 - Digitale aanmaak	29
KOLE/21/02/19/24 - Digitale aanmaak	30
KOLE/21/02/19/25 - Digitale aanmaak	30
KOLE/21/02/19/26 - Digitale aanmaak	31
KOLE/21/02/19/27 - Digitale aanmaak	31
KOLE/21/02/19/28 - Digitale aanmaak	32
KOLE/21/02/19/29 - Digitale aanmaak	32
KOLE/21/02/19/30 - Digitale aanmaak	33
KOLE/21/02/19/31 - Digitale aanmaak	33
KOLE/21/02/19/32 - Digitale aanmaak	34